

Veto

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVESE OVERKOEFELLENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 16, 1989-1990, NUMMER 28, MAANDAG 7 MEI 1990

Nieuwe verhoging inschrijvingsgelden

Allez met de portemonnee

Sommige licentiestudenten herinneren het zich misschien nog vaagjes: drie tot zes dagen staking, de kreet "Naar de Naamse", vijftienduizend studenten die samen een gezondheidswandeling houden in Brussel. Het zijn allemaal sfeerbeelden uit de lange en koude winter van '86, toen in Leuven het hardste studentenprotest sinds jaren plaatsvond. Aanleiding daartoe waren de wel bijzonder verregaande besparingsmaatregelen van het toen gloednieuwe rooms-blauwe kabinet Martens VI. De algemene ontevredenheid over een maatregel met directe gevolgen voor de studentenbeurs viel hierbij op: de verhoging van het inschrijvingsgeld met drieduizend frank. Nu, goed vier jaar later, wordt het inschrijvingsgeld opnieuw verhoogd. Van enig studentenprotest is echter geen sprake meer: men pikt de veertienduizend frank blijkbaar zonder morren.

Het inschrijvingsgeld zoals we dat nu kennen heeft een korte, maar nogal bewogen historische. Die begint in 1971. Daarvoor werkten de universiteiten zonder een door de minister opgelegd inschrijvingsgeld. Er werd enkel een dekking voor administratieve onkosten gevraagd, een zogenaamde 'inschrijving op de rol' (500 fr.). In 1971 beslisten de toenmalige onderwijsministers Hurez en Claes echter, zogezegd om de concurrentie tussen de universiteiten tegen te gaan, een *verplicht en eenvormig inschrijvingsgeld* in te voeren: 5000 fr voor niet-beurstudenten en 1650 fr voor beurstudenten. Nu moet je weten dat de studenten die oude concurrentie niet ongenegen waren. De universiteiten hadden er immers alle belang bij het inschrijvingsgeld zo laag mogelijk te houden ten einde zoveel mogelijk studenten van elkaar af te pikken. Men vroeg dus, behalve de hogervermelde inschrijving op de rol en het examen-geld, helemaal niets.

Gratis

In '72 ging dezelfde ministers van onderwijs over tot de uitvoering van hun besluit van het jaar voordien, en stelde het bedrag vast op 5000 fr voor niet-beurstudenten en 1650 fr voor beurstudenten. De studentenbeweging protesteerde hevig. Dit heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen dat men zes jaar niet aan een nieuwe verhoging van de inschrijvingsgelden durfde denken. In '78 besliste de socialistische minister van onderwijs Jef Rameackers dan toch het

vroegere bedrag gewoon te verdubbelen (de beruchte 'tweeduizend'), en koppelde hieraan onmiddellijk het principe van jaarlijkse indexering. Om de studenten te sussen bepaalde hij dat een vast gedeelte bij wet toegewezen (geaffekteerd) werd voor bepaalde studentvriendelijke doelen, zoals de werking van de monitoraten en aggregatie. Meteen werd er in de begroting van de universiteit een verschil gemaakt tussen het geaffekteerd en het niet-geaffekteerd patrimonium.

De reactie uit het studentenmilieu hiertegen was echter ongemeen hard en massaal (de minstens even beruchte 'neen aan de tweeduizend'), en ook de universitaire overheden lieten hun (verbaal) protest meer dan eens horen. Zo stelde de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) in een motie aan premier Leo Tindemans dat ze "het betreurt dat de overheid geen samenhangend universitair beleid heeft. Ze stelt bovendien vast dat de democratisering van de toegang tot het universitair onderwijs momenteel een zekere stilstand ondervindt door de economische crisis en de ongunstige tewerkstellingsperspectieven. Verhoging van de inschrijvingsgelden zal deze situatie aanzienlijk verergeren."

Ook toenmalig KUL-rector De Somer leek niet zo enorm opgetogen met deze maatregel: "Ik vind dit een afbraak van de sociale verworvenheden in België, waar het onderwijs toch altijd gratis is geweest. Ik denk dat er tendenzen zijn voor een nog grotere verhoging van het inschrijvingsgeld. In een paar jaar tijd heeft men twee keer verhoogd. Nu zet

In eerste kan hebt u ongetwijfeld moeten uit het hoofd leren dat de grote wijsgeer Immanuel Kant alleen maar zijn huis uitkwam om les te geven, het hondje uit te laten, de dames te groeten. Dat was hoogstaand, gedistingeerd, nobel zelfs. Maar helaas, zo maken ze de professoren niet meer. Tegenwoordig bezatten zij zich op zondagavond, terwijl zij ook op maandagmorgen in een auditorium moeten zijn, net zoals u. Michel Foucault bakte het nog bruiner. Die trok in het weekend met zijn zweepjes en zijn leren pakje naar Frisco. Wij keken ademloos toe op pagina 5.

Gezellig intiem zult u het kot niet lang meer kunnen houden. Gedaan met de verkapte divan waar je een bed uit tevoorschijn tovert, gedaan met het dubbele donsdekken omdat je zogenaamd kou hebt. En wat zal meneer pastoor wel zeggen, en de titularis van jouw laatste klas? Tegenwoordig spuwt de terminal thuis data over jouw Leuvense eskapades. Gedaan met de privacy. Hoe dit tegen te gaan? Pagina 2.

De echte kringen indachtig, tappen wij tegenwoordig elke week uit hetzelfde vaatje. Kringverkiezingen dus. Het lichtend voorbeeld voor elke kring die het evenement nog niet gehad heeft, is dit jaar wel Ekonomika. Geen miljoenen meer over de balk, ho neen, in het zog van de ekologen gaan de economen dit jaar de boer op. Alles over het leven op de Alpenwei, door onze plaatselijke dubbelpion op pagina 7.

En zoals u ziet wordt de Veto elke week een beetje dunner. Wij kunnen het ook niet helpen dat de redactie dit jaar voor eksamens staat. Als u, die volgend jaar voor Veto wil gaan schrijven, nu al eens een beetje vroeger zou willen langskomen. Dat wil zeggen, volgende week of zo. Dan kunnen wij u alvast een paar kneepjes leren, en kunt u meteen een artikelje schrijven, om onze pijn te verlichten. Over Acco. Of de geologen. Of de racisten. Of Maatschappij Discordia. Dan kunnen wij ook eens een cursus gaan bekijken. Op elke pagina.

men een eerste stap. Volgend jaar kan men 20.000 vragen en het jaar erna 30.000. Men kan zo omhoog gaan."

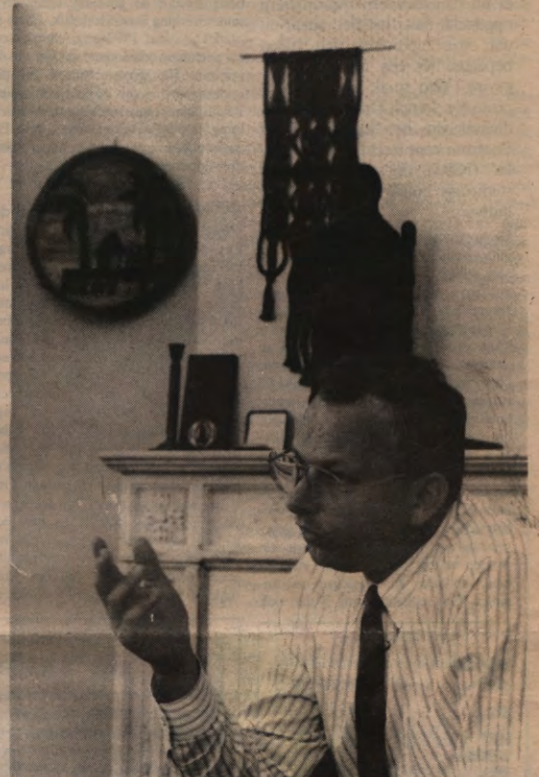
Tour

De beleidsverantwoordelijken reagerden nogal geschrokken op de hevige reacties op hun maatregel. Daarom hielden ze zich lange tijd geïsoleerd: geen enkele minister riskeerde nog zijn populariteit te verliezen om duizend frank meer of minder. Acht jaar lang bleef het inschrijvingsgeld gefixeerd op tweeduizend frank. In '85, toen de rooms-blauwe coalitie een stevig verkiezings-suks had gehaald, ontwierp de nieuwe coalitie een blauwdruk voor de te volgen strategie voor de komende jaren. Zij stelde zich als voornaamste doel de sanering van de rijksfinanciën. In de zomer van '86 werd dan plots het Sint-Anna-plan bekend. Onderwijs was één van de begrotingsposten die uitermate zwaar werden aangepakt. De ministers Coens en Dameaux kregen de opdracht niet minder dan 22 miljard te besparen.

Bij de universiteiten vielen de zwaarste klappen in de sociale sector. Hier werden de globale rijksstoelagen gewoon gehalveerd. Door allerhande verdeelstelsels kwam dit voor Leuven neer op een reële inlevering van dertig procent. Omdat zo'n inlevering funest zou zijn voor de werking van de sociale sector, moesten elders extra inkomsten voor de sociale gezocht worden. De liberale logica getrouw, was het de gebruiker die moest betalen: de student dus. De regering besliste dat een gedeelte van het inschrijvingsgeld zou moeten dienen om de sociale sector te bekostigen. De wetgever was wel bijzonder gewiekst in het opstellen van de nieuwe regeling. Het inschrijvingsgeld werd namelijk niet meer verhoogd zou worden, maar *vrijgelaten tot maximum het dubbele van het toenmalige bedrag*. Maximum twintigduizend frank dus. In feite was dit een geweldige tour de force van de onderwijsministers: zij delegeerden de verantwoordelijkheid voor de te nemen beslissingen immers naar de universiteiten. Deze laatste moesten zelf maar zien of en hoeveel zij de inschrijvingsgelden verhoogden (zij worden daartoe niet verplicht). Zij moesten ook zelf uitmaken of hun sociale sector diende in te leveren (niets weerhield hen ervan voldoende geld uit een ander potje in restaurants en dergelijke te stoppen).

Spil

De Vlir (Vlaamse Interuniversitaire Raad, het klubje van de Vlaamse rektoren) besliste toen om de inschrijvingsgelden op te trekken tot 13.000 fr, en keurde tevens het principe van indexatie goed. Onder druk van het studentenprotest, en wellicht ook ten gevolge van een flinke dosis eigenbelang van sommige universiteiten, kon dat Vlir-besluit niet lang op consensus rekenen. De VUB, die gekonfronteerd werd met een vrij massaal opgevolgd inschrijvingsboycot, weigerde het verhoogde inschrijvingsgeld te innen, terwijl de RUG de verhoging niet volledig doorvoerde. Onze KUL toonde zich verontwaardigd over het niet nakomen van eenmaal aangegane afspraken (van-

STUDIE - Een heel jaar Veto's maken en dan in de problemen geraken met je blok natuurlijk. Wij dus met zijn allen naar Johan Hoornaert van studieadvies. En hij bood ons een job aan. Feestelijk bedankt! Pagina 6.

(Foto Geert Borgers)

Loko vergadert

De kick van het Grote Niets

Vorige woensdag was het weer lachen geblazen in de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko). 's Avonds zou de statutencommissie van Loko haar kakelwees ontwerp van statuten presenteren, maar na enkele uurjes bakkeleien werd de Open Algemene Vergadering (OAV) waarop dat moest gebeuren, afgebroken zonder dat men een stap verder was geraakt. Net als de vorige drie OAV's van dit academiejaar, eindigde ook deze met het Grote Niets. De onbeslisbaarheid binnen het ultieme beslissingsorgaan van Loko wordt zo langzamerhand hallucinant.

Het ontwerp van statuten dat de statutencommissie na vier maanden werken presenteerde, is al net zo hallucinant als de OAV's. In niet minder dan 180 artikels, gespreid over 62 bladzijden, wordt de werking van Loko tot in de kleinste details geregeld. Eigenlijk zijn alleen de 12 leden van de commissie ervan overtuigd dat zo'n ekshautiviteit de beste garantie is voor een probleemloze werking van Loko in de toekomst. De rest van de koepel staat vooral verbaasd over de verbeeldingskracht en de taalvuoitoeit van de commissieleden, maar weet hoegenaamd niet wat ze nu eigenlijk aan moet met het hele geval.

Nu ja, de rest van de koepel. Woensdagavond waren er precies 12 kringen komen opdagen, niet meteen overdon-

derend voor een vergadering die bepalend had moeten zijn voor de toekomst van Loko. Bovendien waren de meeste kringen helemaal niet voorbereid op wat komen zou. Hoewel bleef was dat de statuten minstens twee weken voor de vergadering aan de kringen bezorgd zouden worden, beschikte niemand vroeger dan maandag over het ontwerp. Daardoor had geen enkele kring de tijd gehad de statuten grondig door te nemen, laat staan te bespreken in het presidium of amendementen voor te bereiden.

Het gevolg liet zich raden. Nog voor de vergadering goed en wel begonnen was, eiste Politika, daarin bijgestaan door onder andere Germania en VRG, vervolg op p.3 ►

Onder internationale druk

Een minimale bescherming van de privacy

België heeft niet zo'n goede naam op het terrein van de bescherming van de privacy. Zo heeft ons land nog altijd geen wet die het opslaan en verwerken van persoonsgegevens reglementeert. Onder internationale druk is er nu dan toch een wetsontwerp opgesteld, maar het ziet er naar uit dat onze regeerders zich zullen beperken tot een minimum-wetgeving. Veto sprak daarover met professor Joseph Dumortier, coördinator van het 'Interdisciplinair Centrum voor Recht en Informatika' (ICRI), dat donderdag een studiedag houdt over het wetsontwerp.

De steeds verder gaande toepassing van informatika in onze maatschappij dreigt een nefaste invloed te hebben op de privacy - persoonlijke levenssfeer, om het met een mooie Nederlandse uitdrukking te zeggen. Het wordt veel gemakkelijker om 'persoonsinformatie' op te slaan en dus ook om ze te gebruiken. Daar komt dan nog bij dat in België iedereen nog altijd zonder enige beperking bestanden kan aanleggen met om het even welke persoonsgegevens. Hierbij is het belangrijk te bedenken dat niet alleen de overheid, maar ook de particuliere sector (werkgevers, banken, ziekenhuizen,...) een bepaald ongezone belangstelling vertoont voor allerlei gegevens die we niet aan om het even wie zouden willen toevertrouwen: gezondheid, politieke en religieuze overtuiging,... Een reglementering is dan ook

meer dan gewenst. Dat er nu eindelijk schot in de zaak komt is volgens professor Dumortier niet in de eerste plaats te wijten aan een plotselinge bezorgdheid van onze regeerders voor de privacy. "Sinds 1985 onderhandelen de Benelux-landen, Duitsland en Frankrijk over een kollektief computerbestand voor de politiediensten. Zo'n samenwerking is noodzakelijk, alleen al omdat er vanaf 1992 geen controle op het personenverkeer meer zal zijn aan de grenzen. Het grote obstakel bij die onderhandelingen is nu juist het feit dat België geen regels heeft die de bescherming van persoonsgegevens regelt. De nieuwe wet komt er dus onder meer door internationale druk."

Het wetsontwerp (een wetsvoorstel dat uitgaat van de regering en dat dus nog niet definitief is) is niet alleen van toepassing op de automatische verwerking van persoonsgegevens. Ook het houden van een manueel bestand (zeg maar het kaartenbak-systeem) valt eronder. Anderzijds is het wetsontwerp niet van toepassing voor een aantal belangrijke categorieën. Verwerking voor persoonlijk gebruik valt er bijvoorbeeld buiten. Meteen een toch wel wat vage bepaling. Waarschijnlijk wordt er het tegendeel mee bedoeld van 'professioneel gebruik', maar dan nog blijven er interpretatiemoeilijkheden bestaan. Ook is het wetsontwerp niet van toepassing op internationale instellingen waar België lid van is en 'verwerkingen van gegevens die onder een wetsbepaling onder een voorschrift van openbaarmaking vallen of waarvan de betrokkene

de openbaarmaking verricht of doet verrichten'. Met de laatste categorie wordt eigenlijk alleen bedoeld dat iedereen het recht heeft om persoonlijke informatie publiek te maken.

Als controle-orgaan zal een 'Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer' opgericht worden. Dit is eigenlijk meer een adviesinstelling, die de Wetgevers en Uitvoerende Macht moet raadplegen over elke aangelegenheid in verband met deze materie. Ook zal de Commissie klachten onderzoeken en eventueel aangifte doen van de overtredingen die ze vaststelt. Ze kan dus zelf geen sancties opleggen. Daar komt dan nog bij dat de leden door het parlement verkozen worden. Niet direct een waarborg voor een onafhankelijke werking.

Het wetsontwerp voorziet dat de persoon van wie bepaalde gegevens opgeslagen worden, daarvan verwittigd moet worden. Hij heeft ook het recht om

verbeteringen aan te vragen. Deze regeling geldt om begrijpelijke redenen niet voor gegevens die bestemd zijn voor de politie. Om misbruiken in die sector tegen te gaan, kan men terecht bij de bovenvermelde 'commissie'.

Welke gegevens zullen mogen worden opgeslagen? Daarvoor voorziet het wetsontwerp geen enkele expliciete bepaling. Verbazend is wel dat het toelaat dat ook in de toekomst gegevens met betrekking tot het ras, de etnische afstamming, het seksueel gedrag of de politieke overtuiging opgeslagen zullen worden. Daar is dan wel een wet voor nodig. Maar is die bescherming wel voldoende? Kan de privacy niet beter beschermd worden door een formeel verbod van de registratie van dit soort gegevens? Dumortier is het daar niet mee eens: je kunt nooit weten waarvoor de registratie van bepaalde gegevens nuttig kan zijn. Hij haalt daarvoor een voorbeeld aan uit Nederland: "Het Tilburgse stadsbestuur wilde aan positieve discriminatie doen. De bevolking bestaat er voor zo'n tien procent uit etnische minderheden, maar er werken er maar drie procent in stadsdienst. Men wou dus mensen van een andere etnische afstamming bevoorluden. Dat gaat niet zonder dat je die afstamming kent." Dergelijke voorbeelden overtuigen toch niet erg. Het gevaar bestaat dat dit soort voorvallen gebruikt kan worden als alibi voor een verregaande controle op alle

doen en laten van personen.

Ook het volgende is op zijn zachtst gezegd merkwaardig. Voor de verwerking van gegevens die betrekking hebben op de gezondheidstoestand, is steeds een schriftelijke toestemming van de betrokkene vereist. Maar het wetsontwerp voorziet dat die gegevens door zijn of haar dokter kunnen meegedeeld worden, ook zonder de toelating van de patiënt. De geneesheren zullen zelf de grenzen bepalen van wat kan en niet kan. Als enige waarborg blijft voor de patiënt dan nog het beroepsgeheim van de arts. Volgens Dumortier moet dat volstaan om misbruiken te voorkomen. "Waar je wel kritiek op kunt hebben, is op het paternalistisch karakter van de hele regeling. Normaal heeft iedereen toegang tot zijn eigen gegevens. Maar hier heeft de patiënt de toelating nodig van zijn dokter."

"Waar de wet vooral zwaar staat, is op het punt van het inzage-recht. De partikulier is meestal niet in een positie om gegevens op te vragen aan personen en instellingen waar hij afhankelijk van is: werkgevers, ziekenhuizen, banken... Onderzoek in Nederland en Duitsland heeft uitgewezen dat er in de praktijk weinig terecht komt van het inzage-recht. De enige echt efficiënte bescherming kan bijna uitsluitend geboden worden door verenigingen als consumentenorganisaties."

Luc Janssens

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)actualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejahr en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelezen worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen); dit komt overeen met +1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Kaliforn

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
(016/22.44.38)

Jaargang 16
nr. 28
7 mei 1990

Ver. uitg. **Walter Pauli**,
's Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredactie: **Johan Reyniers**
Redaktiesekretaris: **Walter Pauli**
Redactie:
Koen Hendrickx, Luc Janssens,
Jan Van der Linden,
Tine Van Heesvelde, Stef Wauters
Doka:
Geert Borgers, Rob Stevens
Tekeningen:
Arnulph
Lay-out en vormgeving:
Koen Hendrickx, Luc Janssens,
Walter Pauli, Johan Reyniers,
Jan Van der Linden, Stef Wauters
Medewerkers:
Bart Capéau, Filip De Keukeleere,
Hilde Lenie, Erik Pareidis
Eindredactie:
Johan Reyniers

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij **Rotatyp Brussel**
Opplage **9000 exemplaren**
ISSN-nummer **0733-5162**
Abonnementen
Studenten: **250,-**; niet-studenten:
300,-; steun vanaf **600,-**; over te
schrijven op ref. nr.
001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas
ten laatste vrijdag voor verschijnen
om **18.00 uur** op het
redaktieadres bezorgen
Redactievergadering
iedere vrijdagmiddag om **15.00 u**

Zin om ook Veto mee te maken? Medewerkers zijn nog steeds welkom.

Vrije Tribune

Veto plaatst geregeld bijdragen ingezonden door derden onder de noemer "Vrije Tribune". De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de gepubliceerde tekst. Standpunten die in een Vrije Tribune worden ingezonden zijn volledig voor rekening van de auteurs. □

De Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko) is er de jongste jaren in geslaagd zich zowel bij vriend als vijand een weinig benijdenswaardige reputatie op de hals te halen. Op de studentenraden wordt soms uren gebakkeleid zonder de minste consensus te bereiken. Alle methodes om beslissingen uit te stellen, te nuanceren of onuitgevoerd te laten, zijn er al aangewend.

En toch heeft de overkoepeling van Leuvense fakulteitskringen in het verleden haar niet maar al te vaak bewezen. Het fenomeen 'studiedruk' bijvoorbeeld is voor de academische overheid pas echt een gespreksonderwerp geworden; toen de Algemene Studentenraad (ASR) - de voorganger van Loko - het tema op alle mogelijke manieren onder de aandacht bracht. Het beheer van de sociale sector moest door de vertegenwoordigers van Sociale Raad dikwijls terug op het juiste spoor gezet worden. En de objectieven van het veelbesproken plan-Dillemaars zijn er voor een deel door Kringraad zelf ingeleefd.

Ondanks dergelijke onmiskenbare verzevenlijkingen, staat de koepel sinds het begin van de jaren tachtig bloot aan onophoudelijke interne kritiek. In haar ijer om zo sterk mogelijk te staan, had zij de band met de modale Leuvense student verwaarloosd. Niet onbelangrijk, want diezelfde student was intussen steeds minder makkelijk te motiveren voor een solidariteitsideaal als in de tijd van het 'Rode Leuven'.

De breuk in de ASR en de oprichting van de Kringunie Leuven (Kru) in 1984 kan dan ook beschouwd worden als een breuk tussen een deel van de basis enerzijds en de kaders van de overkoepeling anderzijds. De vertegenwoordigers van enkele grotere kringen wilden de politiek van de vrijgestelden en kopmannen van de studentenraden niet langer aan hun achterban verkopen. Of konden die niet langer verkopen. Want als de band tussen de fakulteitskringen en hun koepel verslapt, worden niet alleen de standpunten van de kringen binnen de koepel minder verdedigd, maar begrijpt men de redeneringen van de overkoepeling ook niet langer in die kringen zelf.

De oppositie verliet de ASR, omdat die te weinig representatief was. Een splitsing bleek evenwel geen oplossing te zijn. De Kru was geen lang leven beschoren. Eind 1986 zijn - op Ekonomika na - alle schappies weer braaf naar de oude stal teruggekeerd. Want de Kru was er evenmin in geslaagd representatief te zijn. Meer nog zelfs, de erg autoritaire structuur van de Kru had aan haar beleidsmakers nog meer macht dan aan de vroegere ASR-mandatarissen

Een historische analyse

Representativiteit of inhoudelijk werk?

gegeven, en de interne spanning in de Kru was heftiger dan ooit in de ASR het geval geweest was. Tenslotte - en dat is wellicht het belangrijkste - had de Kru wat haar inhoudelijke werking betreft nooit echt met de ASR kunnen concurreren.

Het was wellicht omwille van de interne strubbelingen én van dat gebrek aan inhoudelijke werking, dat de oppositie-kringen in 1986 gingen op een verzoeningsvoorstel van Medika. Aan de structuur van de ASR werd bij die verzoening nauwelijks iets veranderd. Er werd alleen een nieuwe naam bedacht - Loko - en de eenheid was op Ekonomika na hersteld.

Toch werd ook Loko aanvankelijk gedragen door sterke geëngedeerde en hardwerkende persoonlijkheden uit zeg maar Germania, Klio, Alfa of Katechika. Nog steeds slaagden de grotere kringen er niet in de band tussen hun studenten en het gedachtegoed van Loko aan te halen, en bleven ze dus met hun probleem van de representativiteit zitten. De eerste de beste fout van de 's Meiersstraat, dat was ongelukkige actie tegen erdorktor Leyens in februari 1988, werd meteen een aanleiding om de koepel opnieuw volledig in vraag te stellen.

Deze keer waren de grote kringen zo verstandig er niet meteen uit te stappen. Integendeel, zij wisten grote Open Algemene Vergaderingen (OAV's) bijeen te roepen, waar zij hun eisen keihard op tafel wierpen. En mits urenlange vergaderingen kwam er dan toch een compromis uit de bus. Er werd een *gewogen en gedifferentieerd* stemrecht geïnstalleerd: de kringen die meer dan duizend studenten vertegenwoordigen, kregen een tweede stem, op voorwaarde dat zij vrij regelmatig met twee vertegenwoordigers aan de vergaderingen deelnamen. De filosofie van het compromis is vrij duidelijk: wie meer studenten representeert, moet niet alleen iets zwaarder op de besluitvorming wegen, maar moet ook *inhoudelijk meer meewerken*.

Dit akademiejahr is andermaal door die problematiek beheerst. De presides van de vier grootste fakulteitskringen, het net tot Loko toegetreden Ekonomika, het VRG, de VTK en Medika wisten samen met Apollon, Kanonika en Wina een soort verbond te sluiten om, via regelmatig bijeengeroepen OAV's, nog zwaarder op de koepel te wegen. Deze poging om binnen de bestaande structuur hun eisen te forceren, werd evenwel door kringen als Germania, de Landbouwkring en Politika gecounterd, en tenslotte zelfs tot staan gebracht.

Intussen heeft meer dan een half decennium strijd voor de representativiteit wel degelijk zijn resultaten

gehad. De grotere kringen wegen steeds zwaarder op het doen en laten van Loko. Zonder hun steun raken personen niet langer in functies van Loko verkozen. Zonder hun steun zijn weinig voorstellen echt haalbaar. Zonder hun steun kan elke inspanning verloren moeite zijn.

Die strijd voor een grotere invloed van de mastodont-kringen heeft ook een bijzonder zwaar tot gebist. De inbreng van de kleinere kringen is tot bescheidener proporties herleid. De grote en onbaatzuchtig geëngedeerde persoonlijkheden uit de zachtere studierichtingen (Letteren en Wijsbegeerte, Psychologie en Pedagogie, Godgeleerdheid) zijn zeldzaam geworden, en kunnen alleen niet langer instaan voor een sterke en coherente studentenpolitiek. Voor wat het *inhoudelijk* voorbereiden van de studentens-tandpunten betreft, worden zij niet voldoende afgelost door sterke vertegenwoordigers uit de nieuwe 'machtige' kringen.

Die grote kringen zijn er bij het begin van het akademiejahr als de kippen bij om de verschillende mandaten mee te verdelen. Via allerhande koelissen-politiek en stemafspraken zorgen zij overal voor mannetjes die zij kunnen vertrouwen. De betere krachten uit hun eigen presidiumploegen zetten zij evenwel niet graag voor de overkoepelende studentenbeweging in. Ook de basisfilosofie van het *gewogen en gedifferentieerd* stemrecht hebben zij niet waar weten te maken. Als een grote kring op een raad van Loko over twee stemmen beschikt, is de tweede stemgerechtigde meer dan eens een volkomen nieuweling: een onbekende met de werking van Loko, die door de preses meegesleurd is, om zo het stemrecht veilig te stellen.

Op die manier hebben de grote kringen de mogelijkheden van Loko om de studentenbelangen alert en sterk te verdedigen, danig aangetast. Bij gebrek aan mensen is bijvoorbeeld Kringraad niet echt in staat geweest de uitvoering van het plan-Dillemaars waar nodig bij te sturen.

Zo'n houding wordt al snel een vicieuze cirkel. Steeds minder mensen zijn bereid aan de schijnbaar nutteloze discussies op de raden deel te nemen. De grotere kringen moeten die vicieuze cirkel nu zo snel mogelijk doorbreken. Loko vraagt *meer medewerkers dan stemmen*.

Luc Christaensen
Hervé Eckman
studenten op de Akademische Raad
Benoit Lannoo

Statuten

4 vervolg van pagina 1

dat de vergadering werd opgeschort. Tegelijkertijd wilden ze de hele procedure van bespreking, amendering en uiteindelijk goedkeuring van de statuten uitstellen tot oktober. Dat met de argumentatie dat geen enkele kring nog degelijk werkt in mei en dus zeker niet de kans heeft om een onderbouwde discussie over Loko-statuten op te zetten.

Een aantal kringen zag dat beslissen in oktober wel zitten, maar wilde wel al de bespreking aanvatten in mei. Anderen wilden liefst alles in mei afhandelen, omdat men bang was de Loko-werking van volgend jaar grotendeels lam te leggen door de statutenwastie. De statutenkommissie - die uit zowat alle "politieke" overtuigingen binnen Loko bestaat - had blijkbaar besloten haar ontwerp door dik en dun te verdedigen en pleitte dan ook eensgezind voor een directe behandeling. En zoals altijd wanneer men binnen Loko niet uit een discussie raakt, werd er na anderhalf uur heen en weer praten gestemd: de meerderheid bleek vóór te zijn om de bespreking onmiddellijk aan te vatten. Politika verliet daarop uit protest de vergadering.

Spelletjes

Niet dat er uiteindelijk iets uit de bus kwam. Het eerste artikel bleek nog wel tot ieders geruststelling op een ruime consensus te kunnen rekenen: "De overkoepeling van de kringen aan de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven) is de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (LOKO of Loko)." Maar bij artikel 2 liep het falikant mis. Artikel 2 tracht een bepaling te geven van waarvoor Loko staat: demokratisering van het onderwijs en emancipatie van de student in de ruimste zin.

Op dat moment kwam de algemeen sekretaris van Loko, Paul Vandeput, opdraven met een eigen ontwerp van statuten. Loko wordt daarin omgevormd tot een vzw met aan het hoofd een Raad van Bestuur die bestaat uit minimum twee en maximum zes leden. Uiteraard is dat niet het enige verschil met het voorstel van de commissie. Eigenlijk komt geen enkel artikel overeen. Met andere woorden, de amendementenslag was begonnen.

Het duurde dan ook niet lang of de komplimentjes vlogen heen en weer door de zaal. De enen beweerden dat er formele spelletjes werden gespeeld om

BEGONIA!

Lovend was de Germaanse pers niet meteen, toen enkele maanden geleden in het Weense Burgtheater het nieuwste toneelstuk van de Oostenrijkse schrijver Peter Handke in première ging. Handke wordt algemeen beschouwd als één van de belangrijkste levende Duitstalige schrijvers. Romans zoals 'Die Lehre der Sainte Viktoire', toneelstukken zoals 'Publikumsbeschimpfung' en 'Über die Dörfer' zijn mijlpalen van de moderne literatuur en dramaturgie.

De kritieken logen er niet om: met Das Spiel vom Fragen, een drie uur durend stuk, zou Handke zijn hele carrière vergooid hebben. Zoouo slecht! Geen wonder dat Maatschappij Discordia er als de kippen bij was om het stuk in het Nederlands te brengen. Dinsdag en woensdag zijn zij in het Stuc met acht spelers waaronder hopman Jan Joris Lamers, Frieda Pitoors en Matthias de Koning (regisseur van STAN).

Kaarten kosten 180/250 frank, in het Stuc of bel 23.67.73. Snel wezen!

de hele werking te blokkeren, de anderen hielden vol dat de commissie geen ernstige amendementen van haar voorstellen wilde aanvaarden. Toen de impasse compleet was, besloot de commissie zich terug te trekken om over het verdere verloop van de vergadering te beraadslagen. Een vreemde gang van zaken, want het had er hoe langer hoe meer van weg dat de commissie de vergadering in handen had genomen.

Bak

Dat bleek ook na de gedwongen pauze. Commissievoorzitter Benoit Lannoo kwam de vergadering meedelen dat de commissie eenparig besloten had dat er zo niet verder vergaderd kon worden. Vandaar dat de commissie haar oorspronkelijke plan had herzien. Zij stelde nu voor het ontwerp van statuten als basistekst te gebruiken voor verdere bespreking in oktober. Na nog wat gebakkelei kwam de voltallige vergadering uiteindelijk tot een besluit. Midden

oktober komt er een informatievergadering waarop het ontwerp van statuten een eerste keer wordt doorgenomen. Tot einde oktober heeft iedereen de kans amendementen in te dienen. Half november volgt er een OAV waarop er over alle voorstellen gediscussieerd wordt en begin december moeten alle kringen hun standpunt bepaald hebben en kan er over een definitieve versie van de statuten gestemd worden.

Lul

Eén van de belangrijkste vragen in oktober zal waarschijnlijk worden of Loko werkelijk zo'n alomvattende statuten nodig heeft, of dat men het ook kan doen met statuten die een kader scheppen waarbinnen gewerkt kan worden. Hopelijk zitten er wat frisse geesten binnen de nieuwe presidia, want wat men er dit jaar op de OAV's van gebakken heeft, is een karikatuur van een studentenoverkoepeling.

Erik Paredis

Inschrijf

4 vervolg van pagina 1

zelfsprekend ook uit eigenbelang: de concurrentiepositie werd zwakker), doch bleef hardnekkig de volledige verhoging doorrekenen. Jammer genoeg heeft het studentenprotest - alle betogingen, bezettingen, moties en relletjes ten spijt - hieraan niets veranderd.

Het academiejaar 87-88 heeft men het principe van de indexatie niet toegepast. De indexatie bleef immers onder de vastgestelde spilindex van twee procent. In 88-89 bedroeg de indexstijging echter 2,65%, reden te over voor de Vlior om te pleiten voor een nieuwe verhoging van het inschrijvingsgeld. Tegelijk waren echter ook alle vorige argumenten die de ministers ooit gebruikt hadden om het inschrijvingsgeld in te voeren, ongedaan gemaakt. Het oude argument dat er éénvormige inschrijvingsgelden nodig waren "om de concurrentie" tegen te gaan, viel weg nu het inschrijvingsgeld binnen bepaalde marges "vrijgegeven" werd. Het argument dat het inschrijvingsgeld diende om "studentgerichte" activiteiten als monitoraten en dergelijke te financieren, hield op te bestaan toen Coens deze wettelijke vereisten gewoon schraptte: het inschrijvingsgeld mocht vanaf 87-88 gebruikt worden waarvoor de unief in kwestie zelf wil. Voor zitpenningen van profen, bijvoorbeeld, niemand kan hen dat meer ten laste leggen.

Overigens kunnen die zogenaamde "studentgerichte" activiteiten helemaal niet overeind blijven door het zakgeld van de studenten zelf. Dat blijkt onder meer uit de rampzalige situatie waar de sociale sector inmiddels is terechtgekomen. De Raad voor Studentenvoorzieningen (RvS), die de Leuvense sociale sektor beheerst, was intijd al niet erg gelukkig met die verhoging van het inschrijvingsgeld. Uit pragmatisme namen ze het natuurlijk wel aan - ze zouden geen veertig miljoen willen verliezen wegens principes - maar ze zagen zelf ook wel in dat dit geen duurzame termijn-politiek was, die bovendien tegen de principes van de RvS zelf inging. Daarom stelde de RvS zich in '86 reeds kwasi unaniem achter de studenteneis van "geen verhoging van de inschrijvingsgelden". Eenzelfde bekommernis van de RvS lag in 1988 aan de basis van een "Open beleidsmemorandum aan de beleidsverantwoordelijken betreffende de sociale sector aan de universiteit". Dat memorandum werd onlangs trouwens nog geaktualiseerd

naar aanleiding van de rektorverkiezingen. Het personeel van studentenvoorzieningen stuurde zo'n memorandum op naar 'de rektor kandidaten', kwestie van hun eisen nog eens te laten horen.

Het kan echter zijn dat op beleidsniveau de verhogingen van dit jaar gevolgen zullen hebben die het louter financiële debat overstijgen. Dat komt door de huidige toestand van de instellingen uit het Hobu (Hooger Onderwijs Buiten de Universiteit). Daar ziet het naar uit dat men vanaf volgend jaar in bepaalde richtingen een inschrijvingsgeld zal moeten betalen dat hoger ligt dan dat van de universiteiten, terwijl het de instellingen zelf niet ten goede komt. Men moet de verhoging immers integraal afdragen aan de Vlaamse schatkamer om de begrotingstekorten binnen de perken te houden. Bij de universiteiten is dat niet het geval: daar komt het hele bedrag van de inschrijvingsgelden integraal de instellingen ten goede.

Een objectieve grond voor deze diskriminatie is er niet, en er zijn dus nogal wat mensen uit de Hobu-instellingen die eraan denken om met deze wetgeving naar de Raad van State te stappen. Naar verluidt zou minister Coens in zijn (tot dusver geheime) mammoet-dekreet "een of andere" oplossing voor deze toestand willen aanreiken. Wanneer dat mammoet-dekreet bekend gaat zijn, staat echter nog niet vast. Algemeen vermoed dat dit - een oude truuk van Coens indachtig - vlak voor het parlementair verlot (en dus onder of na de eksamens) zal zijn, kwestie van het protest hier tegen reeds vooraf te organiseren. Wat de inhoud ervan gaat zijn, is eveneens onbekend. Even algemeen houdt men er rekening mee dat Coens géén vermindering gaat voorstellen.

Walter Pauli

matrixprinter

U verdient beter.

Alfaset laserprintwerk

10 fr/pag - 24-uur-service

ALFASET

's Meiersstraat 5 3000 Leuven

Tel. 016/22 04 66

(adherentie)

Wat hebben studenten, professoren en assistenten met elkaar gemeen ?

Ze kunnen allemaal in het Apple Education Center terecht om hun Macintosh aan een fikse korting te kopen.

Het Education Center is een hard- en softwarehuis dat de onderwijs- en onderzoeksweld van Macintosh-apparatuur, programmatuur, informatie, opleiding en ondersteuning wil voorzien. En dat aan erg vriendelijke prijzen.

Spring es binnen :

Apple Education Center Leuven

Naamsesteenweg 9

3045 Blanden

Tel : 290.390

Racisme in Frankrijk

Huysmans: "Ook socialisten zijn schuldig aan racisme"

De Katholieke Werknemersbeweging (KWB), een deelorganisatie van het Algemeen Christelijk Werkersverbond (ACW), houdt zich momenteel ondermeer met de thematiek van migranten bezig. De bedoeling ervan is dat dit langzaam bij het ACW aangekaart kan worden. Het ACW heeft immers nog geen echte traditie op dit gebied. Men heeft nog nooit een echte migrantenwerking gehad, alles bleef beperkt tot verschillende losse contacten met migranten. De Leuvense KWB-afdeling ging daarom tijdens de paasvakantie naar Parijs. De migrantenproblematiek ligt in Frankrijk immers een paar jaar voor op België. KWB-Leuven heeft daar verschillende contacten gehad met anti-racistische organisaties, en het is de bedoeling dat eventueel andere afdelingen volgen. Veto sprak met stafmedewerker Guido Huysmans, organisator van het hele project.

Veto: De laatste tijd zijn landen als Frankrijk en Italië op een brutale manier in het nieuws gekomen: er worden regelrechte pogroms tegen migranten georganiseerd. Het racisme begint blijkbaar naar een gewelddadiger stadium te evolueren.

Huysmans: «Ik weet niet of je die problematiek kunt herleiden tot enkel racisme. Dat racisme zal er zeker gedeeltelijk mee te maken hebben, maar er is meer dan dat alleen. De meeste moorden horen in de categorie van de 'meurtres sécuritaires'. Je vertaalt dat best als 'moorden als gevolg van een veiligheidsyndroom'. In Frankrijk zit er al een hele tijd een mentaliteit ingebakken dat 's avonds op elke hoek van de straat een man kan opduiken om vlug een meisje te verkrachten. De laatste twintig jaar zijn er in Frankrijk alleen al zo'n honderd à tweehonderd dergelijke moorden gepleegd.»

Voorbeeld

Huysmans: «Het is ook interessant om te kijken wie de daders zijn. Voor een groot stuk zijn dat gewoon buurtbewoners. Een conciërge bijvoorbeeld, die vreest dat de rust in zijn gebouw verstoord wordt. Een heel groot gedeelte van de daders behoort echter tot de ordehandhavers, en dat is een zeer verontrustend fenomeen. Het aantal migranten dat "ondervraagd werd met de dood tot gevolg" is onrustwekkend hoog. Een bekend voorbeeld van die politie-moorden is verfilmd in *Le Train d'Enfer*: drie legionairs (in de film zijn dat gewone jongens geworden) van het Vreemdelingenlegioen vermoorden "zomaar" een migrant tijdens een treinreis. Enkele jaren geleden heeft ook het geval van de student Malik Oussekiene veel opschudding veroorzaakt, ook in België. Oussekiene, een vreemde student, was namelijk door de oproerpolitie tijdens een studentenbetoging gewoon doodgemaakt.»

Veto: In die twee laatste gevallen is het steeds een migrant die het slachtoffer is.

Die band tussen de veiligheidsmoorden en de aanwezigheid van buitenlanders lijkt dan toch evident.

Huysmans: «Voor een stuk klopt dat natuurlijk, maar niet helemaal. Er zijn ook al heel wat Fransen het slachtoffer geworden van die veiligheidspsychose. Trouwens, de eerste moorden dateren uit 1974, dat was jaren voor het Front National van de grond kwam. De migrantenorganisaties zelf blijven trouwens steeds beklemtonen dat het niet zozeer een probleem van louter racisme is, maar dat je de huidige toestand in een breder kader moet plaatsen. De stelling dat het de schuld is van 'racisten' kreeërt een gevoel van 'wij' en 'zij': wij migranten tegen zij racistische Fransen.»

«Dat is natuurlijk niet zo. Je moet wat gebeurt kaderen in een hele rechte, autoritaire stroming. Dan pas kan je het probleem stellen van een verschrikkelijk autoritaire politiedienst, en een oplossing als de demilitarisering hiervan voorstellen. Door je te beperken tot 'racisme' kan dat niet.»

Rechtsstaat

Huysmans: «Trouwens, wat racisme aangaat mag men zich ook niet blindstaren op die moorden. Als je daarop blijft hameren, krijgt men vlug de reactie dat zo iets alleen het werk is van enkele mafkezen. Dat is het echter niet: het racisme in Frankrijk is tot nu toe steeds van hogerhand georganiseerd, en dat zowel door politici uit linkse als rechtse partijen. Je leest over een bulldozer die zomaar op een moskee inrijdt. Of het schoolje van Monfermeil: daar werden migrantenkinderen gewoon geweigerd. In al deze gevallen is het de rechtsstaat die faalt. Dat is bijzonder ernstig.»

«Omlang heeft de anti-racistische beweging trouwens een proces ingespannen tegen *Le Figaro*. In een personeelsadvertentie vermeldde men eksplicit dat er geen kleurlingen gewenst waren. Wat tweemaal tot nadenken stemt: de bedrijven tonen zich dus ook openlijk migrant-onvriendelijk. Trouwens, *Le Figaro* is echt de krant van deftig rechts,

van burgerlijk-rechts. Wat standpunten betreft, verschillen die echt niet meer veel van Le Pen. Niet alleen de rechtse partijen maken zich daar schuldig aan, ook de socialisten. Zo verklaart premier Rocard herhaaldelijk: "Wij kunnen niet alle miserie van de hele wereld oplossen", waarmee hij bedoelt dat Frankrijk veel restriktiever moet worden in zijn politiek tegen migranten.»

Veto: Dan zegt Rocard ongeveer hetzelfde als Vlaams Blokger Gerolf Anne-mans. Die beweert ook steeds dat Europa niet verantwoordelijk is voor wat er in de Derde Wereld scheefloopt.

Huysmans: «Voilà. Dat gelijkaardige geluiden in verschillende Europese landen te horen zijn, verbaast me eigenlijk niet. Overal begint men zich restriktiever op te stellen. Van cruciaal belang hierin zijn de Schengen-akkoorden, die al een jaar of vijf in het grootste geheim voorbereid worden. Dat is een overeenkomst tussen België, Nederland, Luxemburg, Duitsland en Frankrijk. De basis-idee is dat de binnengrenzen zo goed als wegvallen, maar de buitengrenzen ongelofelijk verstrekt worden. Binnen die Schengen-gemeenschap hebben de verschillende politiediensten ook zeer verre-gaande bevoegdheden. De officiële databanken worden op elkaar aangesloten, men wisselt zomaar alle gegevens uit, noem maar op. Naast het gevaar dat dit meebrengt voor de privacy, heeft Schengen ook gevaarlijke konsekwenties voor onder meer politieke vluchtelingen. Het is de bedoeling geweest dat die minder gemakkelijk in Europa konden binnen-raken. Europa sluit zich af voor het Zuiden, daar draait het om.»

«Tegelijk merken we dan een opening naar het Oosten. Voor die gastarbeiders zijn er plots geen remmen meer. Op dit moment wordt Oost-Europa echt opgekocht door multinationals. Van de oude systemen kan misschien vel slechts gezegd worden, alleen was er bijna geen werkloosheid. Daar hebben die multinationals natuurlijk geen oren naar, zodat er nu een stijgende Oosteuropese werkloosheid is. Polen en Oost-Duitsland zien hun land hierop leggelopen naar de EU-republiek. Dat heeft bij ons een dubbel nadeel: de lonen worden lager, en onze werkloosheid riskeert ook te stijgen. Neen, dat nieuwe Europa is flink op weg om het racisme nog te laten toenemen, in plaats van omgekeerd.»

Veto: Hoezo?

Huysmans: «Wel, omdat er meer sociale onrust dreigt te komen. Als men over Europa 92 spreekt, dan heeft men het steeds over 'Sociaal Europa'. Dat zou de toekomst moeten zijn. Wel, ik kan je verzekeren, dat dat Sociaal Europa is tot nu toe nog niets in huis gekomen. Integendeel, we merken hoe langer hoe

meer het tegenovergestelde. De goed uitgebouwde sociale wetgevingen van Noord-Europa dreigen zich te moeten richten naar de minder goede uit Zuid-Europa, in plaats van omgekeerd. Bij de lonen maken we dezelfde evolutie mee. Dat geldt trouwens op alle terreinen van sociale politiek: er wordt weer luidop gepraat over nachtarbeid voor vrouwen, bij General Motors doet het Japans model zijn intrede.»

«Als we niet oppassen krijgen we toestanden zoals in de film *Roger and Me*: een fabriek trekt plots weg, zomaar. Die film speelde zich overigens in Leuven af, vorig jaar: de directeur van Philips verklaart "Er valt geen enkel ontslag in Leuven", en twee weken later staat iedereen op straat. Neen, het ACV en het ABVV weten dit maar al te goed, en staan echt niet te popelen voor die Europese Eenmaking.»

Veto: Wat heeft dat eigenlijk nog met migranten en racisme te maken?

Huysmans: «Wel, door Schengen en Europa 92 dreigen we algemeen in een niet-sociaal en autoritair Europa terecht te komen. Als de armoede in Europa groter wordt, en die kans is bijzonder reëel, dan krijgt racisme onmiddellijk een ideale voedingsbodem. Bovendien weet extreem-rechts enorm handig op die tema's in te spelen: zij leggen alle schuld bij de migranten. Tegelijk haken zij in Frankrijk in op oude nationale symbolen. Maarschalk Pétain is hiervan de bekendste. Pétain was een held uit de Eerste Wereldoorlog - hij won de slag bij Verdun - maar had tijdens de Tweede Wereldoorlog de leiding van de kollaborerende Vichy-regering op zich genomen. Zo iemand is natuurlijk een gedroomd figuur voor het Front National.»

«Bovendien krijgt Le Pen een gedroomd steuntje in de rug van iemand als de rechts-reactionaire kardinaal Le-fèvre. Het is dan ook niet te verwonderen dat het Front National zich momenteel eksplicit als 'katholiek' bekenet, een gedroomd uitgangspunt tegen de islam. LeFèvre is trouwens minstens zo rechts als Le Pen. "Le mieux pour les musulmans serait qu'ils rentrent chez eux", heeft hij onlangs gezegd: "les musulmans ne peuvent pas être catholiques, ils ne peuvent pas être vraiment français...»

Ce sont vos femmes, vos filles, vos enfants qui seront kidnappés et emmenés dans des quartiers réservés comme il en existe à Casablanca"... Zo iets zegt toch genoeg.»

Patriottisme

Veto: Dat duidt toch op het failliet van de traditionele partijen: zij kunnen de problemen blijkbaar niet aan, of bevorderen ze zelfs.

Huysmans: «Zelfs de socialisten en kommunisten hebben meermalen de rechts-nationalistische snaar bespeeld, dat was inderdaad geen eksklusiviteit van centrum-rechts. Zowel de Parti Socialiste als de Parti Communiste hebben de slogan 'Être Français, ça ce mérite' gelanceerd. Het is trouwens de kommunistische burgemeester van Vitry die begonnen is met de hetze tegen de migranten: hij stuurde een bulldozer op een migrantenwijk af. Dan verwonder ik mij niet meer dat de arbeiders na een tijdje op het Front National gaan stemmen. In 1968 legde de kleine man de schuld van zijn miserie bij het kapitaal, nu bij de migranten. Dat is het verschil, en die evolutie heeft links mee in de hand gewerkt.»

«Neem nu het geval Dreux. Toen het Front National daar in het begin van de jaren tachtig 28% van de stemmen haalde, reageerde heel Frankrijk verbolgen: betogingen, mobilisatie, noem maar op. Momenteel haalt madame Stirbois, burgemeester van Dreux en lid van het Front National, 62% van de stemmen. Wel, er was geen enkele reactie. Niets... Je oogst dus wat je zaait. Vijf jaar geleden hoorde je overal: "Je ne suis pas raciste, mais...". Nu is dat geworden: "Je suis raciste, parce que...". Dat is het hele verschil.»

«Men moet dan ook niet verwonderd doen dat het samenleven vaak totaal onmogelijk is geworden. In bepaalde wijken van Parijs lopen de jonge migranten met Palestijnse sjals rond hun hoofd, en gooien stenen naar de orde-diensten. De Intifada is hun grote voorbeeld. Dat krijg je ervan.»

Walter Pauli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1								■				
2												
3												
4												■
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Horizontaal - 1. Meisjesnaam - blaam 2. Tepelhof - kunstmatige anus 3. Smalle versieringslijn - ontsteking van de iris 4. Veldhospitaal - uitspringend gedeelte van een gevel 5. Meisjesnaam - algemeen mikpunt van spot - afdeling 6. Priester van lagere rang - deel van Zuid-Afrika 7. Werelddeel - paramilitaire organisatie 8. Register van een orgel - dichte wollen mantel 9. Mak - nauw straatje - boom 10. Persoonlijk voornaamwoord - vracht - tegen 11. Rangtelwoord - produceren een genetisch identieke kopie 12. Goed staand - Bijbelse reus.

Vertikaal - 1. Ondoorzichtig gegochel met cijfers 2. Europese ruimtevaarttrots - hijswerktuig 3. Gevoelig - deel van een gilde - muzieknoot 4. Rozentuin - bepaalde drug 5. Ter plaatse (afk.) - nauwe opening, reet - stukjes vlees aan een bamboestokje 6. Waterige oplossing van etherische olieën - het lenig maken van huiden 7. Groep dieren met economische waarde - lieveling 8. Muzikale hulde, 's avonds onder het venster van een geliefde gebracht 9. Steil - gladdige, gelijkmatige 10. Meerstemmige vokale composities - gestelijke 11. Gebied van een Arabisch vorst - vulkaan op Sicilië 12. Huwbaar meisje - traditioneel.

De filosofie van een plechtige prof (1)

"Foucault was een missionaris langs alle kanten"

Wat onthoudt men van filosofen? Jean-Paul Sartre is vooral bekend doordat hij een goed deel van zijn leven in het Parijse kafee *Le Flore* heeft gesleten, samen met Simone de Beauvoir. Dingen dus die weinig of niets met zijn filosofie te maken hebben. Michel Foucault zit in hetzelfde schuitje. Hij gaat door voor een anarchist, een *lederfreak* die in 1984 aan Aids overleed, was met Sartre de oprichter van *Libération*, en hield ervan Parijs te ergeren. Hij verklaarde dat het de eerste plicht van gevangenen is, te proberen te ontsnappen. Hij verdedigde de revolutie van Khomeiny. Voor de televisie ging hij over politiek en rechtvaardigheid in de klinch met Noam Chomsky. Foucault was natuurlijk meer dan dat. Daarover praatten wij met Patrick Vandermeersch, die bij de psychologische filosofie doceert.

Als eind jaren vijftig de existentiële filosofie van Sartre en Camus helemaal tot de geschiedenis behoort, zoekt een nieuwe generatie denkers aansluiting bij de menswetenschappen, zoals de antropologie, de Freudiaanse psychologie. Jacques Derrida gaat met zijn 'deconstructie' of de linguïstiek van Ferdinand de Saussure radicaal doordenken, terwijl Michel Foucault zich met de geschiedenis gaat bezighouden. Bij voorkeur bestudeert hij dan fenomenen uit de marge: de waanzin, de seksualiteit. Je kunt je soms afvragen wat Foucault nu eigenlijk was: historicus, psycholoog, socioloog, of toch een filosoof?

Vandermeersch: «Foucault begint als een perfect akademikus, als directeur van het Frans cultureel centrum in Zweden, Polen, Duitsland. Hij moet daar Franse cultuur geven, literatuur en filosofie. *L'histoire de la folie*, zijn doktoratsthesis, is helemaal niet bedoeld als een kritiek op de psychiatrie. Het is puur cultuurfilosofie. Men heeft altijd het beeld van Foucault als de geëngardeerde, de politikus, maar dat is hij pas na '68 geworden. Hij raakte betrokken bij problemen rond de gastarbeiders, het gevangeniswezen, en werd een publiek figuur. Toen kregen zijn boeken een betekenis die ze daarvoor niet hadden.

L'histoire werd de vlag van de anti-psychiatrie.»

Ontbijt

Vandermeersch: «Men kan niet voldoende herhalen dat Foucault een voorstander van de psycho-analyse was. Hij was de verantwoordelijke voor de uitbreiding van de Sorbonne naar het bos van Vincennes, waar men in de jaren zestig zeer linkse filosofie doceerde. Foucault zorgde er voor dat daar een departement voor psycho-analyse kwam, omdat hij vond dat dat de meest menswaardige manier was om met psychische problemen om te gaan.»

Veto: Foucault heeft gezegd: ik ben nooit een freudiaan, nooit een marxist en nooit een strukturalist geweest.

Vandermeersch: «Foucault heeft altijd geweigerd zich door eender welk systeem te laten rekerpereren. Hij is natuurlijk wel beïnvloed door het strukturalisme. Er is de beroemde cartoon 'Le déjeuner structuraliste', met Lévi-Strauss, Foucault, Lacan en Althusser. Maar wie zal nu nog in alle ernst durven zeggen dat Althusser een strukturalist was?»

«Foucault is een tijdje lid geweest van de kommunistische partij, die in Frankrijk heel belangrijk is geweest. Maar hij kon niet tegen de partijtucht - en als homo was hij uitgesloten - dat was nog een groter taboe dan in de katholieke kerk. Sartre heeft willens nilens zijn existentiële filosofie met het marxisme willen verzoenen. Foucault gooide altijd de kaarten door mekaar als hij voelde dat een of ander systeem hem zou gebruiken.»

Vriendje

Veto: Foucaults uitspraak 'Ik zou willen dat mijn boeken molotovcocktails waren, die zichzelf na gebruik vernietigen' brengt Merquior tot de stelling dat hervormen voor hem een domme en schijnheilige gedachte was.

Vandermeersch: «Dat zijn twee verschillende zaken. Foucault zegt dat niets erger is dan iemand die hem toepast. Zijn boeken moeten tot denken aanzetten, maar dan zichzelf opheffen. Een boek is een soort van gereedschapskist. Hij gaf ooit een interview in *Le Monde* als 'le philosophe masqué', zonder zijn naam. Mensen zouden teksten moeten lezen, zei hij, en met de tekst verder gaan, en niet omdat meneer X het zegt.»

«Een andere zaak is: Foucault heeft wel degelijk in allerlei commissies gezeten, onder andere voor het onderwijs. Hij was voorgedragen als directeur voor de Bibliothèque Nationale, om die te reorganiseren, en had al zijn principiële toezegging gegeven. Is er een conventionele positie? Uiteindelijk werd hij het niet, omdat er een vriendje van Mitterrand moest worden benoemd. Maar het is niet waar dat hij niet met het

establishment wilde samenwerken. In het Collège de France was hij een plechtige prof.»

Veto: Foucault heeft ook zelf geen 'systeem' nagelaten. Sommige filosofen zien het probleem van de 'macht' als de sleutel tot zijn werk. U denkt daar anders over.

Vandermeersch: «Foucault is een getormenteerd iemand die volgens mij uiteindelijk op zoek is naar de duistere, mystieke, gewelddadige oerervaring. In zijn werk citeert hij van het begin tot het einde mensen als Bataille, Blanchot. Hij probeert voortdurend met zijn katholieke verleden in het reine te komen. Zeker een vijfde van *L'histoire de la folie* gaat over de desakralisatie van de arbeid, de armoede, het geweld. Zijn *Histoire de la sexualité* gaat over de schuldbekentenis.»

Kamerplant

Veto: Dat boek is ook een reactie op de bevrijdingstheorieën van de jaren zestig. Foucault zag die niet meteen zitten.

Vandermeersch: «De jaren zestig zagen de seksualiteit onderdrukt door het kapitalisme. Strijd dus tegen het kapitalisme, en iedereen heeft het meest ideale orgasme. Dat is simplistisch. Hoe kunnen de mensen nu denken dat ze vrij gaan worden door tegen iets te strijden? Gaan ze vrij worden door seksualiteit uit te spreken? Foucault zegt dat het taboe om te spreken er niet geweest is. Er was natuurlijk wel onderdrukking, maar die ging terug op iets veel fundamenteleers: het belang dat men aan seksualiteit als geheime kracht heeft gegeven. Men heeft de mensen verleid door van seksualiteit iets mysterieus te maken. Het Viktorians tijdperk is niet een tijdperk waarin men seksualiteit radicaal negeert, integendeel: geen enkel tijdperk is zo druk bezig er overal sporen van te vinden. Foucault probeert te begrijpen vanwaar die brede erotisering komt, en welke functie ze heeft. Daarvoor moeten we terug tot de biecht, het begin van de zelfanalyse: geheime verlangens worden onderzocht en aan iemand anders bekend. Dat begon rond 1550, nadat het Concilie van Trente de jaarlijkse biecht verplicht had gemaakt.»

Veto: En dat werkte blijkbaar negatief?

Vandermeersch: «Zo zou Foucault dat niet uitdrukken, maar op het einde van zijn leven zou hij zeggen, denk ik, dat we er op verslechterd zijn. Hij heeft dan duidelijk heimwee naar het oude Griekenland, omdat daar geen mysterie was rond seksualiteit, en er toch een etiek was van stijl, van zelfbeheersing, zonder

dat seksualiteit werd verloochend. Maar Foucault had evenzeer een grote fascinatie voor het mysterie dat men van de seksualiteit heeft gemaakt, en vooral van de erotisering van de agressie, het sado-masochisme, dat hij zelf voldoende kende uit San Francisco.»

Veto: Historici schrijven hem wel eens aan dat hij het met de geschiedenis niet zo nauw neemt: hij zou selectief te werk gaan, de historische feiten verwringen.

Vandermeersch: «Het is gemakkelijk om dat te zeggen. Foucault is de eerste geweest die een serieuze geschiedenis van de psychiatrie heeft geschreven. Dat er onnauwkeurigheden in zijn werk zitten, is waar. Maar hij heeft het materiaal toch maar bijeengebracht. In welke mate trouwens tasten die onnauwkeurigheden zijn tesse aan?»

«Foucault werkt ook vanuit een typisch Franse geschiedenisopvatting. Die zoekt voortdurend naar interpretatiemodellen. Franse historici kunnen tien keer over dezelfde periode schrijven, maar telkens nieuwe modellen uitproberen. Indien het mogelijk zou zijn, zouden de Fransen de geschiedenis schrijven van de introductie van de kamerplant in het middeleeuwse kasteel, om de veranderde relatie tussen mens en natuur te beschrijven. En als die kamerplant er niet is, zullen ze die wel uitvinden, want het model is voor hen belangrijk. De Fransen hebben schitterende ideeën, maar gooien met hun pet naar het bronnenonderzoek.»

Vandermeersch: «Het werk van Foucault wordt nogal eens misbruikt. Van *Les mots et les choses* zijn vooral de laatste drie bladzijden blijven leven. Hij stelt er dat de idee van het subjekt als een soort eenheid, waaruit je waarden kunt afleiden, ideologische nonsens is. Het humanisme zegt: als we weten wat de mens is, weten we wat we moeten doen, want de mens is het enige vaste punt. Dat beeld brengt ons ertoe niet te zien hoe de mens door maatschappelijke zaken wordt bepaald. De mens is een speelbal van allerlei mogelijke krachten.»

«Op basis daarvan is men hem een doemdenker gaan noemen. Maar Foucault is zeker geen nihilist. Hij is een verschrikkelijk etisch bewogen man, een missionaris langs alle kanten. In die zin zou de relatie met Sartre een boeiend punt zijn: hoe kun je individualist zijn en toch sociaal volend?»

Veto: De mens een speelbal, zoals ook Foucault, die zich liet meeslepen door Khomeiny.

Vandermeersch: «Onder de sjah ging hij naar Iran, en een reportage te maken voor *Corriere della sera*. Hij raakte zo geschokeerd door de toestanden daar, dat hij een charismatische figuur als Khomeiny als alternatief zag zien. Dat was een ongelooflijke blunder van hem, natuurlijk, maar dat heeft hij achteraf zelf ook wel ingezien.»

Johan Reyniers

Volgende week krijgt u nog Samuel L'Jssael en William Van Belle te horen, naast de aanleiding tot dit stuk: een boek van de Brit Merquior over de filosofie van Foucault.

De Brakke Hond

literair tijdschrift met neus

In het lentenummer ondermeer:

-BART de MAN tegen K.L. POLL

-GILBERT GRAUWS, POL HOSTE, DIRK van BASTELAERE

e.a. over LITERATUUR en GELD

-nieuwe poëzie van GEERT van ISTENDAEL

-PAUL CLAES over MALLARME; nieuw werk van

LUIGI MALERBA, J.M. BERCKMANS en vele anderen

EEN BIJZONDER AANBOD:

Wie zich nu abonneert ontvangt als premie:

of: T.S. ELIOT. *The Waste Land*. Het barre land

of: D.H. LAWRENCE. *Vijgen*. (Vert. Paul Claes)

of: H.C. PERNATH. *Stem en Tegenstem*.

NAAM-----

ADRES-----

PREMIE-----

u stort 700 BF op rkn 001-1183840-31

D.B.H. Verdussenstraat, 13, 2018 Antwerpen

(advertentie)

PODIUMKUNSTEN

Net voor de paasvakantie kon je in Veto een interview met cultuurminister Dewael lezen. De minister zei daarin dat hij zijn eerste ontwerp voor een nieuw teaterdecreet, dat onder de algemene noemer 'podiumkunstedecreet' zou doorgaan, om 'budgettaire redenen' had moeten herzien. Zijn eerste voorstel werd door de Vlaamse Executieve verworpen en er werd voorgesteld om vier deeldekreten te maken. Eén voor dans, één voor teksttheater, één voor muziektheater en één voor de kunstencentra. Bij die laatste zou ook het Leuvense Stuc gerekend worden.

De bedoeling van Dewael om binnen het teksttheater te herstrukturieren en de subsidies aan een aantal gezelschappen te beperken, werd op heel wat kritiek onthaald. Het Yvonne Lex-gezelschap organiseerde een betoging en in de kranten verschenen 'woedende' vrije tribunes. Maar ook anderen moedden zich in de discussie. Op initiatief van vier kunstencentra, Oud Huis Stelkebes en Bruno Verbergt van het Klapstuk werd de tekst 'Een decreet voor de podiumkunsten' opgesteld. Daarin worden een aantal kritieken op de opsplitsing in vier deeldekreten uitgewerkt: de deeldekreten zouden niet het totale veld van podiumkunsten beslaan, tussen de genres zouden de grenzen verdwijnen, de fleksibiliteit zou worden bemoeilijkt, de versnippering zou toenemen. Konkreet wil men een terugkeer naar een ontwerp voor podiumkunsten, maar met nog een aantal bijkomende vrijheden. Zo zouden alle sociale opties uit de tekst moeten verdwijnen omdat die 'niet binnen een beleidsdecreet' dienen geregeld te worden. Het 'decreet voor de podiumkunsten' zou moeten worden gerealiseerd voor het seizoen 1991-1992.

Uiteindelijk werd de tekst ondertekend door 126 personen, waaronder de direktie van het Stuc en van de andere kunstencentra. Het wordt nu afwachten hoe de Vlaamse Executieve hierop zal reageren. (KH)

Johan Hoornaert over studie en arbeid

"Niet iedereen moet per se naar de bedrijfseconomie"

De infodagen laten dit jaar uitschijnen dat er zich de komende jaren weer wat verschuivingen in de verdeling van de studentenpopulatie gaan voordoen. De cijfers (kadertje onderaan) spreken voor zich: meer studenten in de zwakke richtingen en wat minder in de sterke. Veto liet dat niet graag koud worden, en praatte met Johan Hoornaert, directeur van studie-advies, de universitaire dienst die elk jaar de infodagen organiseert. Het gesprek dwaalde echter al vlug af naar de bijkomende studies. In de toekomst vraag je niet meer aan een abiturient wat hij gaat studeren, maar wel wat hij wil gaan bijstuderen.

Veto: Op de voorbije infodagen was er opmerkelijk veel interesse voor richtingen die het de afgelopen jaren niet erg goed gedaan hebben. In hoeverre speelt de arbeidsmarkt nog een rol in de studiekeuze?

Hoornaert: «Er zijn bij de studenten twee groepen. Ik denk dat het aantal studenten kiest voor een richting die hen echt zint. Een statistische uitspraak over kansen op de arbeidsmarkt is immers niet toepasbaar op een individu met een ideaal, omdat zo iemand individueel gezien meer kansen heeft op de arbeidsmarkt. Je hebt een tweede groep van studenten die misschien breder geïnteresseerd zijn, en die in functie van statistisch betere kansen op de arbeidsmarkt dan toch liever kiezen voor een studierichting waarover in de media een gunstig oordeel, of vooroordeel, bestaat. Daarom is bijvoorbeeld de toelofte naar studierichtingen als Economie en Rechten een aantal jaren zoveel groter geweest dan naar de geesteswetenschappen.»

Veto: In welke mate is die invloed van statistiek gerechtvaardigd? Veel studenten komen op een eerste keuze terug.

Hoornaert: «Ik heb inderdaad nogal wat te maken met mensen die na een paar maanden of een jaar op een oorspronkelijke liefde terugkomen, en het dan dikwijls veel beter doen. Na Sint-Anna zegden veel Romanisten en Germanisten hier dat ze bijkomend economie wilden studeren. Als ik dan op de man af vraag of ze dat wel graag doen, is het antwoord vaak nee. Dan ga ik die student niet aanraden om in die richting verder te gaan. Vaak raden we studenten af om bijkomende studies te doen. We geven ze advies om aan zelfreflectie te doen en een werk te zoeken waarmee ze gelukkig kunnen zijn.»

Veto: Een aantal jaren lag de arbeidsmarkt ook voor universitaire niet on-

verdeeld gunstig. Daarin lijkt nu definitief verandering te komen.

Hoornaert: «In 1983 hebben we afgestudeerden onderzocht uit de periode tussen 1981 en '82-'83, waarbij we na één of twee jaar een werkloosheidspercentage van twaalf procent vaststelden. In 1988 is dat cijfer, voor de afgestudeerden van '85-'86, reeds gehalveerd tot zes procent. Bovendien zijn de spanningen op de arbeidsmarkt voor een aantal studierichtingen binnen Letteren en Wijsbegeerte nu bijna volledig weggeëbd. Wat we wel vaststellen is dat zeer veel studenten nog bijkomend studeren.»

Veto: Gaat men dan vooral kiezen voor bedrijfsgerichte postgraduatoren?

«Uit onderzoek blijkt dat meer dan drie vierden van de afgestudeerden naast hun basisdiploma één of meerdere opleidingen volgen.»

(Foto Geert Borgers)

Hoornaert: «Als mensen die uit de geesteswetenschappen komen, opteren voor de particuliere sector, veronderstellen men van hen meestal een zekere kennis van bedrijfseconomie. Die kunnen ze verworven hebben door een bijkomend diploma of door zelfstudie. Dat is echter een statistische uitspraak. Ik ken nogal wat afgestudeerden uit Letteren en Wijsbegeerte die toch rechtstreeks naar de particuliere sector gaan, maar die daar vooral kansen krijgen op basis van hun bijkomende talenkennis. Een Hispanist die ook Engels kent bijvoorbeeld. Iemand die niet geïnteresseerd is in bedrijfseconomie moet dus kijken waar zijn andere troeven liggen. Dat ligt in meervoudige talenkennis, organisatietalent, in het schrijverstalent. Niet iedereen moet per se naar de bedrijfseconomie.»

Veto: Bij de Humane Wetenschappen

skoren postgraduatoren duidelijk erg hoog, maar ook studenten uit de andere groepen studeren bij. Hoe belangrijk is de bijkomende studie geworden?

Hoornaert: «Uit een onderzoek hebben we vastgesteld dat meer dan drie vierden van de afgestudeerden op dit ogenblik naast hun basisdiploma één of meerdere opleidingen gaat volgen. Maar daar zitten alle soorten bijkomende opleidingen in, dus bijvoorbeeld ook de talenkursus in het centrum voor levende talen, de aggregatie, het doktoraat en ook kortlopende cursussen van de middenstandsopleiding of de RVA. Voor meer dan de helft zijn de bijkomende opleidingen jaarkursussen in dagonderwijs. Zeventig procent ervan gebeurt na de basisstudies,

achtentwintig procent tijdens de studies. Ongeveer de helft gaat door aan de KU Leuven en tien procent aan het centrum voor levende talen.»

«Bij sommige richtingen, zoals informatika, komen bijkomende opleidingen zeer weinig voor. Wat we wel hebben opgemerkt is een zeer sterke stijging van de doktoraatsgroep bij de eksakte, de toegepaste en de landbouwwetenschappen. Aggregatie is sterk naar beneden gegaan, ze zitten nu met nog dertig procent. De sterkste stijging vinden we bij niet-gespecialiseerde complementaire opleidingen van universitaire niveau.»

«Je zou het zo kunnen stellen dat wij op de arbeidsmarkt niet één soort van afgestudeerden nodig hebben. We hebben niet alleen generalisten nodig die complementair nog vanalles bijeenharren, we hebben daarnaast evenveel specialisten nodig.»

Veto: Er wordt wel eens gezegd dat met al die bijkomende studies de bedrijven een te grote invloed krijgen op de universiteit.

Hoornaert: «Ik denk dat daar altijd een spanningsveld zal blijven bestaan. De universiteit hoeft die bedrijfsopleiding niet te geven, en we zien trouwens dat bedrijven meer en meer hun eigen training gaan organiseren. Ik denk ook niet dat de bedrijven bijkomende opleidingen vragen. Ze zeggen niet uitdrukkelijk aan ons dat we meer moeten aanbieden. Wat ze wel vragen is een stevige basiskennis, voor de particuliere sector bijvoorbeeld van bedrijfseconomie.»

Tast

Veto: Maar een concrete samenwerking tussen universiteit en de bedrijven zit er niet in? Mensen uit de beroeps wereld die hier komen doceren?

Hoornaert: «Dat gebeurt hier. Er zijn vakkenpakketten aan de universiteit, bijvoorbeeld in de Rechten, waar ek-

BOOM

Aspirant-studenten laten hun studiekeuze mee bepalen door allerlei factoren. De ouders, de rest van de familie, de vrienden en vriendinnen praten allen mee. Daarnaast is er traditioneel ook de informatie vanuit de universiteit, de vereiste voorkennis en de specifieke financiële drempel voor een aantal studies. Een faktor die de laatste jaren echter meer invloed krijgt zijn de media. Kranten, tijdschriften, radio en televisie pullen uit van berichten over de marktwaarde van universitaire studies. Er wordt meestal druk gespeeld over de toekomstperspektieven die aan bepaalde richtingen verbonden zijn of de kwaliteiten waaraan sollicitanten moeten voldoen. Dat heeft in het verleden meermalen geleid tot booms, onder andere voor Informatika, Economie en Oriëntalistiek. Zowel Informatika als Oriëntalistiek kenden enkele jaren later een grote terugval. Momenteel lijkt er een dergelijke 'boom' op komst voor Slavische Filologie. Andere richtingen die vandaag de dag ook wel reële toekomstperspektieven bieden, kennen daarentegen slechts geringe belangstelling, mede omdat ze geen, of verkeerde aandacht krijgen in de media. Johan Hoornaert noemt in dat verband voor dit jaar Godsdienstwetenschappen en Lichamelijke Opleiding, die zelfs een tekort aan studenten dreigen te zullen kennen. Bij hem peilden we naar de waarde van mediaberichten over studeren aan de universiteit.

Hoornaert: «Het aantal onderzoeken over arbeidsmarkt en studiemotivatie is fel gestegen. In de jaren zeventig krioelde het in de kranten, op basis van de tijdgeest, van sensationele berichtgeving. Men dacht toen echt dat het mogelijk was een studiekeuze met toekomst voor jongeren aan te duiden. Ik denk dat dergelijke uitspraken nu veel genuanceerder gebeuren. In die periode is de invloed van de media erg groot geweest. In 1971 heb ik krantenberichten gelezen over overproductie van universitaire. De toestand zou, bijvoorbeeld slecht geweest zijn voor Klasseke en voor Farmacie. Klasseke omdat het VSO er kwam, Farmacie omdat dat er een officinaat was. Het gevolg daarvan was dat er vier, vijf jaar later veel te weinig klassici en apotekers waren. De schooldirecteuren vonden geen leraars Latijn meer en er werden apotekers in klinieken en bedrijven gevraagd. In 1978 donderde in een slechte konjunktuur het aantal studenten Economie naar beneden. Men schreeuwde daarna moord en brand dat er geen economen meer waren.»

Veto: Vindt U dergelijke prognoses dan een vorm van misplaatste futurologie?

Hoornaert: «Wij hebben negen prognoses nagetrokken uit de jaren zestig en zeventig en er was maar één prognose die uitkwam, maar dat was er één op heel korte termijn. Het kan niet, wij kunnen statistisch gezien niet met volstrekte zekerheid een uitspraak doen over een toekomstige nood aan bepaalde afstudeerders. Wij weten bijvoorbeeld niet hoeveel mensen gaan reageren op een gunstige uitspraak over de arbeidsmarkt van vijf jaar later. De richtingen met toekomst geven een toelofte van studenten met het gevolg dat de arbeidsmarkt verandert. Bovendien maak je een keuze voor de 70.000 werkuren van je leven. Als je het één of twee jaar moeilijk hebt, kan je daarna misschien nog dertig of vijfendertig jaar het werk doen wat je graag doet.» (KH)

CIJFERS

Dit jaar steeg het aantal inschrijvingen voor de infodagen met 39%. Dat betekent echter niet dat er volgend jaar veel meer generatiestudenten zullen bijkomen. De abiturienten werden in tegenstelling met de vorige jaren persoonlijk aangesproken en ze kozen meer voor verschillende dagen en richtingen. Voorspellingen maken blijft dus riskant. Toch vertrouwt Johan Hoornaert erop dat de richtingen die een stijging kennen van meer dan 45% volgend jaar ook effectief meer studenten mogen verwachten. Een groot aantal daarvan zit binnen Humane Wetenschappen. Filosofie (64%), Sociale Wetenschappen (49%) en Rechten (45%) krijgen veel belangstelling, maar de grootste verschuivingen bij Humane Wetenschappen doen zich voor binnen Letteren en Wijsbegeerte. Oude Geschiedenis, Oudheidkunde, Kunstgeschiedenis en Muziekwetenschap stijgen tussen 60 en 70%. Slavische, Romeaanse en Germaanse filologie zelfs met meer dan 90%. Johan Hoornaert meent echter wel dat de cijfers voor Rechten, Germanen en Romeaanse niet zo betrouwbaar zijn omdat juist daar veel studenten zich voor verschillende richtingen ingeschreven hebben. Naast de stijgers bij Humane Wetenschappen, kenden ook Natuurkunde (55%), Informatika (71%) en

Tandheelkunde (91%) dit jaar een veel grotere belangstelling. Wiskunde en Pedagogische Wetenschappen vallen net onder de door Hoornaert genoemde 45%.

«Een aantal richtingen is de grotere belangstelling evenredig met de globale stijging van het aantal inschrijvingen voor de infodagen en zijn er dus weinig verschuivingen in studentenaantallen te verwachten. Daaronder vallen Godsdienstwetenschappen, Klassieke Filologie, Psychologie, Economische Wetenschappen en Kriminologie, die elk tussen 30 en 40% meer belangstelling krijgen. Een grote groep van de richtingen buiten de Humane Wetenschappen kennen een relatief kleine belangstelling op de infodagen. Het aantal inschrijvingen voor Geneeskunde, Farmaceutische Wetenschappen, Scheikunde, Biologie, Geografie, Voorbereidend Instituut en Toegepaste Wetenschappen steeg slechts tussen 20 en 30%. Oude Geschiedenis kende dezelfde magere belangstelling. Mogelijke dalingen in het aantal generatiestudenten voor volgend jaar zijn evenwel alleen te voorspellen voor de richtingen waarvoor de cijfers onder 20% lagen. Dat zijn Geologie (18%), Landbouwwetenschappen (14%), Motorische Revalidatie (9%), Oriëntalistiek (6%) en Lichamelijke Opleiding (-8%). (KH)

Koen Hendrickx

Moeder Ekonomika de boer op

Stieren, varkens en kiesvee

Eigenlijk is Ekonomika een hele brave kring. Ze hangen natuurlijk wel eens de beest uit op kantussen, tijdens de doop of tijdens de kiesweek, maar voor de rest doen ze altijd precies wat je verwacht. De presesverkiezingen van dit jaar vormen daarop geen uitzondering. Gratis vaten bier, varkens aan het spit, een mechanische stier, vrouwencatch, en Willem Vermandere: het hoeft geen betoog dat de economen hun lol niet op konden verleden week. Er is zelfs een preses verkozen.

Nochtans zag het er rond februari-maart niet zo fraai uit voor de toekomst van Moeder Ekonomika. De serieuze ploeg die op dat moment aan de voorbereiding van de kiescampagne wilde beginnen, viel uit elkaar, voor een belangrijk deel omwille van persoonlijke spanningen. Er kwamen heel wat vergaderingen - en zelfs een soort *formateur* - aan te pas vóór er een nieuwe ploeg was samengesteld, ploeg Servaas. Servaas Van den Noortgate en zijn ploeg bleven ook de enige serieuze kandidaat om het huidige presidium, ploeg Humphrey, af te lossen.

Naar wij vermoeden de toestanden van verleden jaar indachtig, had Ploeg Servaas haar campagne opgebouwd rond het goede boerenleven. Het ging er dit jaar gelukkig wat minder uitbundig aan toe, maar met over de 500.000 frank in cash en natura waarover Servaas beschikte, kon er toch nog lustig op los gevierd worden. Hoewel er in de kersverse Ekonomikastatuten staat "In principe is Ekonomika akkoord met een budgetbeperking bij de praesverkiezingen", is er verleden week in de Dekenstraat tegen het miljoen opgespeerd. Heel wat fakulteitskringen kunnen daarvan alleen maar dromen voor een volledige jaarwerving. Bij Ekonomika gebruiken ze dat in één week, enkel om verkozen te worden.

Servaas hoefde tijdens de kiesweek uiteraard niet alleen voor de ambiance te zorgen. Traditioneel waren er ook verschillende lolpogingen opgedoken. Ploeg Oranje, een stel leutige Hollanders, Ploeg G&O, vooral mensen uit het oude presidium, en Ploeg Kiesvee, voor het merendeel 'zuivere' economen waarvan er enkele uit de boot waren gevallen bij de vorming van Ploeg Servaas. Een beetje een randgeval was Ploeg Mon(d)-roedjes, een ploeg die louter uit meisjesstudenten bestond.

De vrouwenploeg rond preseskandidaat Karin Lecluyze was officieel een lolpoging, maar had toch duidelijk de bedoeling Ploeg Servaas het vuur aan de schenen te leggen. Dat uitte zich vooral

op het vlak van de organisatie. Met ruim 200.000 frank - "Om veel lol te maken, heb je veel geld nodig," aldus Lecluyze - deden ze de activiteiten van Servaas regelmatig verbleken. Echt serieuze voorstellen om het mannenbastion Ekonomika in te nemen, waren er echter niet. Op het verkiezingsdebat vielen ze zelfs helemaal door de mand.

Toch had de ploeg blijkbaar heel wat sympathie gewekt. Van de 1360 geldig uitgebrachte stemmen haalde ze er 322 binnen. Servaas - die overigens nogal onzeker overkwam op het debat - kreeg 533 stemmen achter zijn naam, Kiesvee 291, G&O 127 en Oranje 65. Servaas haalde dus geen absolute meerderheid. In verschillende kringen zou dat aantekening geven tot een tweede kiesronde, maar bij Ekonomika is er een ingewikkeld systeem uitgewerkt dat zo'n tweede ronde moet vermijden. Iedereen moet namelijk op zijn stembrieven naast zijn favoriete ploeg ook een tweede, derde en vierde keuze invullen. Als geen enkele ploeg een meerderheid haalt, worden op basis van die bijkomende keuzes de stemmen herteld. De slechtst geklasseerde ploeg valt telkens af. Na vier tellingen haalde Servaas het uiteindelijk met 810 stemmen tegen 550 voor Mon(d)roedjes.

Het is dus aan Servaas om Ekonomika door zijn 61ste jaar te loodsen. Het programma dat Ploeg Servaas volgend jaar wil realiseren, bouwt grotendeels verder op het onderduttens bekende stramien van een Ekonomikajaar: veel aandacht voor ontspanning met enkele uitschieters zoals het smartlappenfestival, het galabal, het poëziefestival, een revue, het Ekonomika-sporttoernooi. Typerend in dat verband is dat de elfkoppige presidiumploeg twee vices ontspanning heeft, één vice voor fakbar en fanfare, en één voor de bar in het Handelskot.

Al even typerend is dat er zich binnen het presidium niemand ekspliciet met onderwijs bezighoudt. Toch zit daar één van de grootste problemen van de fakulteit ETEW. De begeleiding van eerstejaars en tussentijdse is er beneden alle peil. De verplichte paasexamens beginnen meer en meer op semestersamen te lijken. Heel wat profen houden het nog op verouderde en onaangepaste cursussen. Er is wel het Stukokom (Studenten Koördinatie Komitee) dat zich met die onderwijsproblematiek bezighoudt, maar het Stukokom is bijna niet bekend onder de studenten en het staat bovendien buiten het presidium. Daardoor verliezen de studentenvertegenwoordigers van het Stukokom aan invloed binnen de beleidsorganen van de fakulteit ETEW.

De oplossing voor het probleem lijkt voor de hand te liggen: neem het Stukokom op in het presidium. Maar dat

stuit op de dubbelzinnigheid in de Ekonomika-structuur. Langs de ene kant mag alleen wie lidgeld betaald heeft, stemmen tijdens de verkiezingen (daarmee is Ekonomika, naast Chemika, trouwens de enige kring waar het 'cijnskiesrecht' nog geldt). Ook op de bestuursvergaderingen mogen alleen leden stemmen. Daartegenover staat dat bijvoorbeeld de jaarverantwoordelijken door alle studenten, lid of niet, verkozen worden. Ook op Stukokomvergaderingen heeft iedereen stemrecht.

De laatste maanden gaan er om allerlei redenen meer en meer stemmen op om alle ekonomiestudenten inspraak te geven in Ekonomika. Zo zijn de statuten van Ekonomika nog onvolledig omdat onder andere het probleem van de studentenvertegenwoordiging en de jaarwerving niet opgelost raakte. Bovendien wordt in de ontwerpstatuten van Loko bepaald dat een kring enkel vertegenwoordigers naar Loko-radelen kan sturen wanneer alle studenten inspraak hebben gehad in de verkiezing van die vertegenwoordigers. Ekonomika zou dus riskeren geen vertegenwoordigers meer te hebben binnen Loko.

Servaas wil daarom volgend jaar iets veranderen aan de Ekonomika-structuur, maar zijn houding is nogal tweeslachtig. Hij wil wel aan iedereen stemrecht geven, maar het Stukokom zou toch buiten het presidium blijven. "Een verantwoordelijke voor onderwijs binnen het presidium zou zo veel tijd moeten steken in zijn taak, dat hij geen tijd meer over heeft om zich met de andere presidiumactiviteiten bezig te houden," aldus Servaas. Misschien zijn om twee onderwijsverantwoordelijken op te nemen?

Op nog andere gebieden mogen we volgend jaar iets nieuws verwachten. Zo heeft Ekonomika eindelijk zijn fakbar. De 'Dulci', op de hoek van de Dekenstraat en de Brabantconstraat, moet het kafee 'De Mercur' vervangen, dat zowat het officieuze Ekonomika-kafee was. Om de nieuwe fakbar op te starten, wordt er een renteloze lening gegeven uit de Ekonomika-reserves. De 'Dulci' krijgt een vzw-structuur, met een Raad van Bestuur die volledig onder controle

staat van Ekonomika. Op die manier hoopt men toestanden als met het Huis Der Rechten te vermijden.

Verder gaat Ekonomika samenwerken met Acco. Vanaf volgend jaar zal de kring niet alleen zijn eigen cursussen distribueren maar ook een deel van de Accokursussen. De kosten die dat meebrengt zijn voor rekening van Acco. Bovendien garandeert Acco dat de boeken die Ekonomika nu bij Standaard Boekhandel afneemt, aan dezelfde voorwaarden zullen worden geleverd.

Blijft nog het probleem van de zalen. Nu in de Stella, de Manhattan en de Philips geen TD's meer georganiseerd worden, zitten de grote kringen een beetje met de handen in het haar. Servaas hoopt op samenwerking met VTK, VRG en Medika om de stad of makelaars aan te schrijven en ze te warm te maken om te investeren. Hij haalt zowaar zwaar uit naar de academische overheid. "De universiteit schijnt ernstig tekort in deze materie. Eigenlijk is het haar plicht te zorgen voor een zaal met goede huur- en tapvoorwaarden. Doordat de universiteit niets doet, worden de studenten nu uitverkocht aan de privee."

Eric Paredis

ZOEKERTJES

- Professioneel typwerk op tekstverwerker, snel en verzorgd. ☎ 25.89.12.
- Typwerk voor tessen, L. Van der Maele, ☎ 056/21.03.78.
- Tikwerk allerlei, tesis, verslag, administr. een telef. ☎ 22.05.38, Verwimp.
- Elke vrijdag en zaterdag is de Shrink te huur voor prive-fuiven tot 150 personen. Soepele en voordelige voorwaarden. Info ter plaats, Tienestraat 115A, of 28.60.78 ('s avonds 20.21.50)
- Studio te huur voor wie een gemeenschapshuis te veel en alleen wonen te weinig vindt. Met comfort, ruim en landelijk te Kampenhout (12 km) van Leuven. Info ☎ 60.56.95.
- Zaal te huur voor fuiven (+/- 120 pers.), nog steeds de voordeligste voorwaarden. Tel. ☎ 25.55.62 en 20.76.41. In Labyrint is uw fuif altijd een succes!
- Typen van tessen, verslagen en teksten op laserprinter. Vertalingen; inbedruk. Kris Rosselle, Naamesteenweg 130, 3030 Heverlee. ☎ 20.70.77.

Die tesis van jou heeft nu al genoeg zweet gekost en verdient dan ook een fraai gezette voorpagina. Bij Alfaset kost zo'n blad maar 250 fr. En je moet er nooit langer dan 24 uur op wachten. Doen. 's Meiersstraat 5.

- Luma. Typen van tessen; verslagen en teksten. Vertalingen. Steenbos 25, 1641 Alsemberg. ☎ 02/380.12.80.
- Tikwerk, zeten muziek, scanning. Afdruk laserprinter. Euprint, Hertogstraat 110, Heverlee, ☎ 22.97.49.
- Al uw tikwerk op tekstverwerker. Tabellen geen probleem. Laserprinter mogelijk. Bellen ☎ 23.46.26.
- Typen van tessen en allerhande teksten. ☎ 23.54.76. Liefst na 17.00 u.
- Vergeet het kruiswoord niet, Katrien!
- Labyrint, vrouwenorganisatie, Vieserstraat 2 (zijstraat Vismarkt), kafee op wo. en do. 20-2.00 u. Fuif vr. en za. 22.00 u. Regelmatig allerlei activiteiten. ☎ 20.76.41.

Als jij je tesis zelf getikt hebt (op computer natuurlijk) kan je ze bij ons op de laserprinter laten uitprinten. 10 fr per pagina. 24-uur-service. Alle tekstverwerkers. ☎ Alfaset, 's Meiersstraat 5, ☎ 22.04.66.

- Kot te huur mei-juni-juli. Prachtig gelegen (met tuin). Prijs: 4000 frank. Paul Lebrunstraat 5. ☎ 25.76.05, vragen naar Geert.
- Te koop: surfplank BIC 320, compleet 12.000 BF, Ridderstr. 218, (Leen) ☎ 02/269.24.66.
- Te koop: 14 inch FSC monochrome monitor voor IBM/PC en compatibles. Ondersteunt IBM Color Graphics Adapter (CGA) en IBM Monochrome Display Adapter (MDA), zeer hoge resolutie, met wentelbare voet. G. Vertrie, M. Theresiastraat 63b, app. 8. Prijs: zacht prijsje (o.l.k.).

• 日久見人心
• U zoekt een goede DJ voor een geslaagde fuif (eventueel installatie), bel dan 23.67.73 (enkel in de week en namiddag) en vraag naar Hans.

MAANDAG

- 20.30 u **FILM** Max, mon amour (Nagisa Oshima) met Charlotte Rampling over de aard van de liefde en de aantrekkingskracht van de 'andere', om 19.00 u verdiedigt Dirk Lauwaert, redakteur Kunst en Cultuur, deze filmkeuze, in Stuc, org. Stuc.
- 23.00 u **FILM** Max, mon amour (Nagisa Oshima) met Charlotte Rampling, in Stuc, org. Stuc.

DINSDAG

- 20.30 u **TEATER** 'Das Spiel vom Fragen' van Peter Handke, één van de belangrijkste naoorlogse toneelschrijvers, door Maatschappij Discordia in het Nederlands gebracht, in 't Stuc, ink. 180/250, org. Stuc.

WOENSDAG

- 10.00 u **INFO** 18e Sport- en Kine-informatie-beurs, met oa. boekenstands, stands met sportvoeding, kine-materiaal... modeshow van sportkledij, een sportkartoenaal en een studentenwedstrijd voor sportkartoens, in Instituut voor Lichamelijke Opleiding KU Leuven, ink. gratis, org. Apolloon/Aliomoreki.
- 20.00 u **FILM** Secret wedding (Alejandro Agresti) over een man die naakt door straten van Buenos Aires rent, wordt opgepakt door de politie en wordt erkend als een verdwenen vakbondsmen, in 't Studioke, org. DAF.
- 20.30 u **TEATER** 'Das Spiel vom Fragen' van Peter Handke, door Maatschappij Discordia, in 't Stuc, ink. 180/250, org. Stuc.
- 24.00 u **FILM** Secret wedding (Alejandro Agresti), in 't Studioke, org. DAF.

AGENDA

APOLLOON

☐ Di 8/5: Verkiezingen van het nieuw presidium en afscheidsplechtigheid in het gymnasium. ☐ Do 10/5 om 18.00 u: Tweede herinneringsgaleiëmeeting voor prof Mon Vanden Eynde (de Mij van Mon), een must voor studenten ILO, op de Clothdepiste.

GERMANIA

☐ Ma 7/5 om 20.00 u: Presidiumvergadering met op de agenda een evaluatie 1989-1990 en de Loko-statuten, in de Permanente.

HISTORIA

☐ Ma 7/5 om 20.00 u: Verkiezingsdebat, in MSI 02.18. ☐ Di 8/5: Verkiezingen van 9.30 tot 16.30 u. Tevens de laatste permanentiedag: cursussen, t-shirts, foto's... Om 22.00 u: TD met uitslag van de verkiezingen, in Zaal Albatros. ☐ Wo 9/5 om 20.00 u: Presidiumvergadering, in de Permanente. Om 22.00: Volley.

PSYCHOLOGISCHE KRING

☐ Ma 7/5 om 21.00: Verkiezingsdebat, in de Shrink.

DONDERDAG

- 19.00 u **TEATER** De Blauwe Maandag Compagnie en De Voorziening speelt Strange Interlude, een fascinerend teatergebeuren over schoonheid en wreedheid van een mensenleven, in de Stadsschouwburg, ink. 150-350, org. CC Leuven.
- 20.30 u **FILM** Raging Bull van Martin Scorsese, een portret van Bokser Jake La Motta (gespeeld door Robert de Niro) die aan zichzelf zijn belangrijkste tegenstander had, in 't Stuc, ink. 80/100, org. Stuc.
- 23.00 u **FILM** Raging Bull van Martin Scorsese, met Robert de Niro, in 't Stuc, ink. 80/100, org. Stuc.

VRIJDAG

- 19.00 u **TEATER** De Blauwe Maandag Compagnie en De Voorziening speelt Strange Interlude, in de Stadsschouwburg, ink. 150-350, org. CC Leuven.
- 20.30 u **FILM** On the waterfront (Ella Kazan), een film over New Yorkse havenvakbonden, in 't Stuc, ink. 80/100, org. Stuc.
- 23.00 u **FILM** On the waterfront (Ella Kazan), in 't Stuc, ink. 80/100, org. Stuc.

ZATERDAG

- 20.30 u **FILM** On the waterfront (Ella Kazan), in 't Stuc, ink. 80/100, org. Stuc.

MAANDAG

- 20.30 u **FILM** Tough guys don't dance (Norman Mailer), een film over iemand die zich niet meer weet te herinneren of hij een moord heeft gepleegd, om 19.00 u ingeleid door H. Asselberghs (redakteur Andere Sinema), in 't Stuc, ink. 80/100, org. Stuc.
- 23.00 u **FILM** Tough guys don't dance (Norman Mailer), in 't Stuc, ink. 80/100, org. Stuc.

"Links moet de vlag van de democratie terug overnemen"

MEER DEMOCRATIE? MAAR
KAMERADEN, DE DEMOCRATIE
BEVINDT ZICH IMMERS NOG
IN EEN INCUBATIEPERIODE !!

Demokratie

tegen de drugs. In Panama had men dan nog het voordeel dat Noriega zelf geen al te zuivere figuur was. Daarom verwijt men Cuba regelmatig een centrum van drughandel te zijn. Als wij dan een drughandelaar terechtstellen, dan is het nog niet goed. Want het was toch zo'n goede man...»

Veto: Maar dat mag toch geen reden zijn om de democratie in het eigen land op een laag pitje te stellen. Ook in Oost-Europa werd alle oppositie afgedaan als het werk van Amerikaanse spionnen.

Harnecker: «Kijk, als ze nu een TV-zender willen installeren alleen om te desinformerden, dan bevordert dat de democratie helemaal niet, en dan laten we dat ook niet toe. De gewone Amerikaanse zender CBS daarentegen is wel te bekijken in Cuba. Maar zonder enig akkoord onze eter komen bezetten, dat accepteert toch niemand. Hetzelfde met die zogenaamde verdedigers van de mensenrechten, onder leiding van rechtse katholieke leiders. Waarom we deze groep niet lieten ageren, als het toch maar om een marginale beweging ging? Als zij legaal kunnen handelen, kunnen ze ook legaal een alternatieve regering oprichten. Dan hebben de Amerikanen natuurlijk de baan vrij om in te grijpen en die 'democratische' regering te steunen. Zo'n invasie is echt niet denkbeeldig. De meeste Latijns-Amerikaanse leiders kijken met argusogen naar de marges die de VS aan Cuba laat, omdat ze weten dat het ook voor hen de grenzen van de onafhankelijkheid zijn.»

Naar aanleiding van 1 mei was Marta Harnecker in België. Harnecker is een bekende in de arbeidersbeweging in de Derde Wereld, en meer bepaald Zuid-Amerika. Deze Chileense leeft momenteel in Cuba en werkt er mee aan 'de opbouw van een nieuwe maatschappij'. In Oost-Europa hebben reeds velen dit maatschappijproject opgeborgen: ze zijn teruggekeerd naar de Westerse stal. Ook Cuba staat vandaag zwaar onder druk. Daarom peilden we naar de perspectieven die Marta Harnecker nog ziet weggelegd voor die 'nieuwe maatschappij'.

Veto: Je bent in West-Europa bekend als schrijfster van linkse boekjes. Minder bekend is het feit dat je je eerste vorming gekregen hebt in de Chileense katholieke aktie. Dat lijkt niet direct een evidente ontwikkeling.

Harnecker: «Ik was voorzitter van de Katholieke Aktie van de universiteit van de Santiago de Chili, en bracht veel tijd door onder de gewone mensen zodat ik hun levensomstandigheden goed kende. Als studentenafgewerdigde had ik de gelegenheid om Cuba te bezoeken (vlak na de revolutie, nvd). De sociale politiek, de levensomstandigheden van de bevolking waren er heel anders. Terug in Chili wilde ik, in het kader van onze campagne tegen het rechtse regime, lezingen geven over Cuba. Maar een bisschop zei me dat dit absoluut niet kon. Hoewel alles nog in kristen-democratisch perspectief bleef, begon ik toch meer politiek na te denken. Als praktiserend katholiek vertrok ik met een beurs naar Frankrijk. Ik wilde meer te weten komen over het marxisme. De Chileense kristen-demokratie lag immers overhoop door allerlei debatten.»

Filosofie

Harnecker: «Ik kwam in contact met Althusser, die toen nog niet zo bekend was. De studie van het marxisme in zijn jonge loste voor mij een aantal problemen op. Bijvoorbeeld het marxistisch determinisme, waarvan ik niets moest weten. Mijn licentiaatsstudie in de psychologie handelde over de vrijheid. Althusser raadde me aan direct het fundamentele werk van Marx, *Het Kapitaal*, te lezen. Daar vond ik een instrumentarium dat me toeliet na te denken over de sociale realiteit. Dat was helemaal iets anders dan de idealistische filosofie van fenomenologen als Merleau-Ponty en Sartre, in wiens geest ik mijn thesis had geschreven. Hun filosofie is zeer mooi, maar ik kon er geen analyse van de realiteit mee maken.»

«Na vijf jaar keerde ik terug naar Chili. Het was juist na de hervorming van de universiteit. Men vroeg mij om les te geven over het

marxisme. Ik had immers in Frankrijk, bijna toevallig, in het kader van een Latijns-Amerikaanse studiegroep een boek geschreven ('Les concepts élémentaires du Matérialisme Historique'). En zo gaf ik dus de eerste lessen aan de universiteit in Chili over het marxisme.»

«Ik was in die tijd reeds socialistisch, zelfs actief in Allende's Unidad Popular. Maar tijdens de regering met de Unidad Popular had ik ook negatieve ervaringen met links. Aan de universiteit was er toen echt veel discussie. De mensen van de MIR, de revolutionaire beweging in Chili, verweten me steeds revisioniste te zijn, ongeacht welk standpunt ik verdedigde. Ik besloot dan maar om de universiteit te verlaten en te gaan werken tussen de arbeiders. Het is uit die tijd dat de cahiers van de Biblioteca Popular stamden. Na de staatsgreep van Pinochet ben ik naar Cuba gegaan.»

«Heel die evolutie van kristen tot links militant was geen rationele beslissing, maar een langzame evolutie. Dat hielp wel om de relatie tussen kristendom en marxisme beter te begrijpen. Er is geen kontradiktie. Althusser zegt dat er altijd een afstand is tussen wat men kan kennen en de nieuwe problemen die zich stellen. Om die afstand te overbruggen zijn verschillende processen mogelijk en daar is dus ruimte voor de kristelijke weg. Overigens heeft Fidel Castro gelijkaardige opvattingen over de relatie tussen kristendom en geloof. Ook al is de kerkerlijke hiërarchie in Cuba, in tegenstelling tot vele Braziliaanse theologen, tegen het regime. Daarom dacht de Cubaanse kommunistische partij in het begin dat kristen zijn en socialist tegengesteld waren. Maar sinds men die progressieve buitenlandse kristenen leerde kennen, is dat veranderd. Veel gewone mensen zijn kristelijk, maar willen meewerken aan de opbouw van onze maatschappij. Vorig jaar werd een gesprek uitgezonden tussen Fidel en zulke kristenen. Men liet er de steun, maar ook de kritiek van die kristenen op de revolutie zien. Bijvoorbeeld dat ze geen kaderfuncties in de vakbond kunnen innemen.»

Veto: Sinds de gebeurtenissen in Oost-Europa draagt het socialistisch ideaal toch niet veel aantrekkingskracht meer uit. Wat overtuigt u zo in die maatschappij?

Harnecker: «Reeds tijdens mijn engagement in de Katholieke Aktie ging mijn engagement uit naar de armoede. Als leden van de Kerk van de Armoede deden we al onze bezittingen uit. We leefden in de hoop er iets aan te kunnen doen door persoonlijke daden. Op theoretisch vlak leerden we echter dat het armoede-probleem een vicieuze cirkel was. Mijn studies bij Althusser maakten echter duidelijk dat de armoede in de derde wereld een structureel probleem is. Onderontwikkeling heeft te maken met de uitbuiting van de Westerse wereld. Armoede bestrijden betekent dus de maatschappij veranderen, en het socialisme was de enige theorie die de problemen op dat niveau stelde.»

Yankees

Veto: Het socialisme als economisch systeem heeft toch gefaald in de oplossing hiervan? Wij

hebben al veel vergelijkingen gelezen tussen de realisaties van kapitalistische en socialistische landen.

Harnecker: «Die boeken vergelijken de verkeerde dingen. In het Westen doet men een beetje alsof we de keuze hebben tussen een ontwikkeld kapitalisme en het socialisme. Voor ons gaat de keuze tussen onderontwikkeling en socialisme. De ontwikkeling van de rijke landen is immers gebaseerd op de uitbuiting van de derde wereld. En dan is de keuze snel gemaakt. Want een onderontwikkelde kapitalisme betekent dat een kleine groep alle rijkdom naar zich toetrekt, en miserie en hongor voor de rest van de bevolking. Zelfs al is Cuba nog een arm land, we hebben er tenminste de rijkdom herverdeeld. De basisbehoeften van de mensen zijn vervuld: geen hongersnood, geen werkloosheid, gratis onderwijs, welzijn voor iedereen. Dat wil niet zeggen dat er geen problemen zijn. Natuurlijk willen de mensen meer dan wat ze nu hebben. Wat het imperialisme doet is ons enkel de goede kanten van haar systeem tonen en zo de mensen van hun efficiënte overtuigen.»

SSSSSSSS

Veto: Cuba staat ook gekend voor zijn virulent anti-Amerikanisme. Waarom die haat?

Harnecker: «De rollen zijn eerder omgekeerd. Zij willen kost wat kost Cuba ten val brengen. Er is daarover een document (Santa Fe 1) van de Verenigde Staten uit 1980 dat stelt dat Cuba hun belangrijkste obstakel is. Ze stellen twee strategieën voor om ons ten val te brengen. Ten eerste willen ze een 'vrije radio' oprichten (genoemd naar onze nationale bevrijder Martí) om zo onze bevolking zelf op te zetten tegen de regering. Deze radio is werkelijk ongelooflijk. Hij ridiculiseert alle problemen in de opbouw van ons land, schuift ze in de voeten van het systeem, en beschuldigt de leiders van corruptie. De tweede tactiek bestaat uit het oprichten van een 'bevrijdingsbeweging', en dat betekent oorlog voor Cuba. Daarom worden er regelmatig nationale verdedigingsoefeningen gehouden, voor het geval van een of andere invasie van de VS, met of zonder hulp van zo'n bevrijdingsbeweging. Zoals Mao het zei, is de voorbereiding op de oorlog de beste verdediging van de vrede. Sinds Vietnam zullen de VS niet zo gauw meer riskeren om tussen te komen, als ze daarbij het gevaar lopen veel doden te hebben. Wij tonen hen dat we het inderdaad menen met de verdediging van ons land, en daarom durven ze ons niet zomaar aan te vallen.»

«In 1981 brachten de Amerikanen Santa Fe 2 uit. De voornaamste vijanden van de VS worden erin opgesomd: Brazilië, Columbië, Panama, Nicaragua en Cuba. Nicaragua hebben ze veroverd met verkiezingen. In Panama zijn ze binnengevallen. En in Columbië hebben ze geprofiteerd van de anti-drugoorlog. Deze oorlog heeft een speciale betekenis. Het maakt het hen mogelijk ook militair te opereren tegen de guerrilla. Tegelijk heeft men een voorwendsel om die operaties naar de eigen bevolking goed te praten. Kijk, we trekken ten strijde

Veto: Heeft de democratie dan geen waarde op zich, een recht waar men altijd en overal bereep op kan doen?

Harnecker: «Begrijp me niet verkeerd. Het is een schande dat men in Oost-Europa onder de vlag van de vrijheid een kontra-revolutie heeft kunnen voeren. Ik geloof immers dat het vrijheidsideaal een links ideaal is. En het wordt dringend tijd dat links de vlag van de democratie terug overvoert. Daarom zeg ik samen met de Urugayaanse schrijver Galeano dat het socialisme dat men vandaag ten grave draagt niet het mijne is, en ik hoop dat het ook niet het uwe is. Kijk, de Oost-Europese landen hebben het socialisme van boven af gekregen, als een gevolg van de anti-fascistische strijd. En dat is onnatuurlijk. Socialisme moet van onderen komen. In Cuba heeft het volk zelf moeten vechten om het huidige systeem te krijgen.»

«Maar als ik zeg dat links de vlag van de democratie moet heroveren, moeten we de termen ook goed definiëren. In het Westen is er formele democratie van het volk: in naam van en verkozen door het volk voert men een politiek in dienst van de belangen van een klein deel van de bevolking. Een andere definitie van democratie is die van democratie voor het volk: een politieke elite die een meer egalitaire verdeling van de rijkdom bevordert. Dit kan natuurlijk leiden tot diktatuur. De derde betekenis van democratie is deze van democratie van en voor het volk. Dat is het ideaal waar we naar streven. Dat het volk zelf beslist over haar belangen.»

Petroleum

«In Cuba hebben we een democratie voor het volk en dat is alleszins al beter dan de formele democratie. Soms echter heeft een jonge revolutie zoveel taken, zich verdedigen tegen buitenlandse agressie, de economische opbouw van het land, dat de democratie sekundair wordt, democratie in de derde betekenis. Maar het volk moet dat dan ook begrijpen. In Cuba hebben we zo een periode gekend. Het is echter geen ideaal. We experimenteren nu met een uitbreiding van die democratie. We organiseren elke vijf jaar verkiezingen, ze zijn natuurlijk niet perfect. En we hebben ook veel fouten begaan. Toen in het begin van de jaren zeventig de suikerrietpolitiek van Fidel mislukte, hebben we gewoon het Sovjetmodel gekopieerd, met al zijn centralistische afwijkingen. Sinds 1985, vóór het begin van de Perestroika, zijn we daar van afgestapt. We herbronnen ons op de ideeën van onze eigen revolutionairen, zoals Martí, ook op economisch gebied. Maar doen alsof Cuba een kollektieve gevangenis is, neen. Kom zelf kijken, de mensen voelen er zich op hun gemak. De meeste mensen weten dat ze in een maatschappij leven die hen perspectieven biedt die ze vroeger niet hadden. Ook de manier waarop we onze solidariteit met andere derde wereldlanden aan de dag leggen, wijst in die richting. Als je weet hoe belangrijk petroleum voor ons is, en hoeveel we daarvan aan Nicaragua gaven.»

Barth Capéau
Walter Pauli